

**BISKUPSKÁ SYNODA
XV. ŘÁDNÉ GENERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ**

**MLADÍ LIDÉ, VÍRA
A ROZLIŠOVÁNÍ POVOLÁNÍ**

ZÁVĚREČNÝ DOKUMENT

27. říjen 2018
Vatikán

OBSAH:

Úvod

Prolog

I. Část

„Šel s nimi“

I. kapitola Církev, která naslouchá

II. kapitola Tři klíčové body

III. kapitola Identita a vztahy

IV. kapitola Být mladým dnes

II. Část

„Otevřely se jim oči“

Nové Letnice

I. kapitola Dar mládí

II. kapitola Tajemství povolání

III. kapitola Poslání k doprovázení

IV. kapitola Umění rozlišovat

III. Část

„Ještě tu hodinu se vydali na cestu“

Mladá církev

I. kapitola Misijní synodalita církve

II. kapitola Jít společně každodenním životem

III. kapitola Obnovené misijní odhodlání

IV. kapitola Ucelená formace

Závěr

ÚVOD

Synodní událost, kterou jsme prožili

1. „Sešlu svého Ducha na všechny lidi, synové vaši a vaše dcery budou mluvit v prorockém vytržení, vaši mládenci budou mít vidění a vaši starci budou mít sny.“ (Sk 2,17; srov. Gal 3,1). Právě to jsme prožili na synodě, kdy jsme společně postupovali krok za krokem a naslouchali hlasu Ducha Svatého. Žasli jsme nad bohatstvím darů Ducha Svatého, který nás naplnil svou odvahou a svou silou, abychom přinášeli do světa naději.

Kráčeli jsme společně s Petrovým nástupcem, který nás utvrdil ve víře a oživil v nás nadšení z našeho poslání. Ač přicházíme z velice odlišného církevního a kulturního prostředí, od začátku jsme zaznamenali duchovní soulad, touhu po dialogu a skutečnou empatii. Pracovali jsme společně, sdíleli to, co jsme nejvíce měli na srdci, dělili se o naše obavy, nezastírali jsme obtíže. Mnohé příspěvky v nás vyvolaly pohnutí a evangelní soucit: vnímali jsme, že jsme jako jedno tělo, které se raduje i trpí. Chceme se podělit se všemi o milost, kterou jsme zakusili a prožili a předat našim církvím a celému světu radost z evangelia.

Přítomnost mladých lidí byla velkou novinkou. Skrze ně zazněl na synodě hlas celé jedné generace. Ve spolupráci s nimi jsme jako poutníci u Petrova hrobu zakusili, že blízkost vytváří podmínky k tomu, aby církev byla prostorem pro dialog a pro svědectví oslovujícího bratrství. Síla této zkušenosti překonává každou těžkost a slabost. Pán nám znovu opakuje: „Nebojte se, já jsem s vámi.“

Přípravný proces

2. Příspěvky jednotlivých biskupství, stejně jako příspěvky duchovních, řeholníků, laiků, odborníků, vychovatelů a mnoha jiných přinesly velký užitek. Již od začátku byli do synodního procesu zapojeni mladí lidé: Dotazník *online*, mnoho osobních příspěvků a především *předsynodní setkání* jsou toho výmluvným znamením. Jejich přínos byl stejně jako v příběhu o chlebu a rybách zásadní: Ježíš mohl udělat zázrak díky ochotě mládence, který velkodušně nabídl to, co měl (srov. Jan 6,8-11).

Všechny příspěvky byly shrnuty do dokumentu *Instrumentum laboris*, který byl východiskem pro diskusi během týdnů synodního shromáždění. *Závěrečný dokument* nyní shrnuje výsledek tohoto procesu a udává směr do budoucnosti: vyjadřuje závěry, vysvětlení a rozhodnutí práce synodních otců ve světle Božího slova.

Závěrečný dokument synodního shromáždění

3. Je důležité objasnit vztah mezi *Instrumentum laboris* a *Závěrečným dokumentem*. První je syntetický a jednotný výchozí rámec, který vzešel ze dvou let naslouchání; druhý dokument je plodem realizovaného rozlišování a zachycuje podnětné tematické celky, na které se synodní otcové soustředili se zvláštní horlivostí a intenzitou. Oba texty, jak vidíme, se tedy navzájem odlišují a doplňují.

Tento *Dokument* byl předložen Svatému otci (srov. Francesco, *Episcopalis communio*, č. 18; *Istruzione*, čl. 35 § 5) a také celé církvi jako plod této synody. Protože synodní proces ještě neskončil a předpokládá fázi aktualizace (srov. *Episcopalis communio*, č. 19-21), *Závěrečný dokument* bude orientační mapou pro další kroky, které má církev podniknout.

*Termínem „synoda“ se v tomto dokumentu chápe celý synodní probíhající proces nebo generální shromáždění, které proběhlo od 3. do 28. října 2018.

PROLOG

Ježíš jde s učedníky do Emauz

4. Událost učedníků jdoucích do Emauz pro nás byla paradigmatickým textem pro pochopení úlohy církve ve vztahu k mladým generacím. Tato stránka dobře vyjadřuje naši zkušenost během synody a to, co bychom chtěli, aby každá naše místní církev mohla prožít ve vztahu k mladým lidem. Ježíš kráčí po boku dvou učedníků, kteří nepochopili smysl událostí kolem Ježíše a vzdalují se od Jeruzaléma a od komunity. Ježíš, aby byl v jejich společnosti, jde cestou s nimi. Klade jim otázky a trpělivě naslouchá jejich podání událostí, aby jim pomohl *rozpoznat*, co prožívají. Potom jim citlivě a rozhodně zvěstuje slovo a vede je k *chápaní* prožitých událostí ve světle Písma. Přijímá jejich pozvání, aby se zastavil, protože večer se nachýlil: vstupuje do jejich noci. Když mu naslouchají, jejich srdce se rozhoří a mysl rozzáří při lámání chleba, jejich oči se otevřou. Oni sami se *rozhodnou* bez váhání vydat se cestou opačným směrem, aby se vrátili do svého společenství a podělili se o zkušenost ze setkání se Zmrtvýchvstalým.

Závěrečný dokument navazuje na *Instrumentum laboris* a člení se do tří částí, které se vztahují k popsané události. První část má název „Šel s nimi“ (Lk 24,15) a snaží se objasnit to, co synodní otcové *poznali* z prostředí, do kterého jsou mladí ponořeni. Podtrhuje přednosti i očekávání tohoto prostředí. Druhá část „Tu se jim otevřely oči“ (Lk 24,31) je *explikační* a přináší několik základních pohledů na synodní téma. Třetí část má název „*Ihned vstali*“ (Lk 24,33) a shrnuje *rozhodnutí* vedoucí k duchovní, pastorační a misijní konverzi.

I. ČÁST „ŠEL S NIMI“

5. „*Ještě ten den se ubírali dva z nich do vesnice zvané Emauzy, která je vzdálena od Jeruzaléma šedesát honů. Hovořili spolu o tom všem, co se stalo. Jak tak hovořili a uvažovali, přiblížil se k nim sám Ježíš a připojil se k nim.*“ (Lk 24,13-15).

V této části vykresluje evangelista dva pocestné, kteří hledají smysl prožitých událostí. Je zdůrazněn postoj Ježíše, který se k nim připojuje. Zmrtvýchvstalý chce jít cestou spolu s každým mladým člověkem, přijímá jeho očekávání, byť nenaplněná, jeho naděje, byť nepřiměřené. Ježíš jde s ním, naslouchá, má účast.

I. KAPITOLA CÍRKEV, KTERÁ NASLOUCHÁ

Dívat se a naslouchat s empatií

Hodnota naslouchání

6. Naslouchání je svobodné setkání vyžadující pokoru, trpělivost, ochotu chápat a snahu o nové hledání odpovědí. Naslouchání přeměňuje srdce naslouchajících především tehdy, když ve svém nitru hledají souzvuk s Duchem Svatým a nechají se jím vést. Nejde tedy o pouhé shromáždění informací nebo o strategii k dosažení cíle, ale o způsob, kterým Bůh vstupuje do vztahu se svým lidem. Bůh totiž vidí bídu svého lidu a slyší jeho nářek, je hluboce pohnut a přichází ho osvobodit (*srov. Ex 3,7-8*). Nasloucháním se církev stává součástí dynamiky Boha, který ve svém Synu vychází vstříc každému člověku.

Mladí lidé touží po naslouchání

7. Mladí lidé jsou povoláni k neustálým rozhodnutím, kterými dávají svému životu směr; vyjadřují touhu, aby jim někdo naslouchal, aby se jim dostalo uznání, aby byli doprovázeni.

V praxi se mnozí setkávají s tím, že jejich hlas není ve společenském a církevním prostředí považován za zajímavý a užitečný. V některých prostředích je jejich volání věnováno jen málo pozornosti, obzvláště pak volání chudých a využívaných. Chybějí dospělí, kteří by byli ochotni a schopni jim naslouchat.

Naslouchání v církvi

8. V církvi nechybějí osvědčené iniciativy a zkušenosti, kdy jsou mladí přijati, je jim nasloucháno, mohou dát zaznít svému hlasu. Synoda však uznává, že ne vždy dokáže církevní společenství zaujmout postoj Zmrtvýchvstalého, který se dříve, než učedníkům jdoucím do Emauz vysvětlil Písma, zeptal: „O čem to spolu cestou rozmlouváte?“ (srov. Lk 24,17). Mnohdy převažuje tendence dávat předpřipravené odpovědi a hotové recepty bez toho, aby byl dán dostatečný prostor otázkám mladých v jejich novosti a s jejich podněty.

Naslouchání umožňuje vzájemné obdarování v empatickém prostředí. Umožňuje mladým lidem obdarovat společenství svým přínosem, a tak pomoci zachytit nové podněty a klást si nové otázky. Současně klade podmínky pro takové hlásání evangelia, které by skutečně, rozhodně a účinně zasáhlo srdce.

Naslouchání pastýřů a kvalifikovaných laiků

9. Naslouchání je charakteristické pro pastýřský úřad, především pro biskupy; ti jsou však často zavaleni množstvím úkolů a stěží nacházejí vhodný čas pro tuto neodmyslitelnou službu. Mnozí poukázali na nedostatek odborníků, kteří se věnují doprovázení. Věřit v pastorační a teologický význam naslouchání znamená přehodnotit formy, kterými se povětšinou kněžská služba vyznačuje, prověřit, jaké jsou priority. Synoda dále považuje za nutné zajistit zasvěcené i laiky, muže a ženy, kteří by získali kvalifikaci pro doprovázení mladých. Charisma naslouchání, které Duch Svatý vyvolává v různých společenstvích, by také mohlo být oficiálně uznáno jako církevní služba.

Rozličnost prostředí a kultury

Pluralitní svět

10. Samotné složení synody zviditelnilo různé země světa a jejich přínos. Zdůraznilo tak krásu univerzálního rozměru církve. Navzdory silící globalizaci žádali synodní otcové, aby byly zdůrazněny rozdíly mezi různými prostředími a kulturami, i v rámci jedné země. Svět mladých má tolik různých podob, že v některých zemích je tendence používat termínu „mládež“ v množném čísle. Ani věkové rozpětí, kterým se zabývala tato synoda (16-29 let), nepředstavuje homogenní skupinu, nýbrž různé skupiny, které prožívají specifické situace.

Všechny tyto rozdíly hluboce ovlivňují konkrétní život mládeže. Rozdíly se projevují v různých fázích dospívání, v různých podobách náboženských zkušeností, ve struktuře rodiny a jejího významu pro předávání víry, v mezigeneračních vztazích – například úloha starých lidí a úcta k nim, v různých podobách účasti na společenském životě, v postoji k budoucnosti, v ekumenické a mezináboženské otázce. Synoda uznává a přijímá bohatství kulturních odlišností a vstupuje do služby duchovního sdílení.

Probíhající změny

11. Zvláště důležité jsou rozdíly plynoucí z demografických podmínek mezi zeměmi s vysokou porodností, kde mladí lidé představují významnou a rostoucí část populace, a mezi těmi, kde jejich počet ubývá. Další rozdíl vyplývá z historie, která rozlišuje země a kontinenty se starobytlou křesťanskou tradicí, jejichž kulturní dědictví je třeba uchovat, a ty země a kontinenty, které jsou naopak charakterizovány jinými náboženskými tradicemi a křesťanství je v nich

zastoupeno minoritně, mnohde novodobě. V jiných zemích jsou křesťanské komunity a mladí lidé v nich žijící předmětem pronásledování.

Vyloučení, marginalizace

12. Mezi zeměmi a uvnitř zemí dále existují rozdíly plynoucí ze sociální struktury a z ekonomických možností, které velice zřetelně rozdělují ty, kteří mají přístup k rostoucímu množství příležitostí v důsledku globalizace, a ty, kteří žijí na okraji společnosti nebo na venkově a nesou následky různých podob vyloučení a vyřazení. Různé příspěvky s naléhavostí žádaly, aby se církve odvážně přimkla na jejich stranu a zapojila se hledání alternativ, které zabraňují vyloučení a marginalizaci a podporují přijetí, doprovázení a integraci. Je proto nezbytné si uvědomit, že je tu lhostejnost, která charakterizuje i život mnohých křesťanů, a tu je třeba překonat větším důrazem na sociální dimenzi víry.

Muži a ženy

13. Nemůžeme opomenout rozdíly mezi muži a ženami s jejich charakteristickými dary, specifickou citlivostí a zkušeností ve světě. Tyto rozdíly mohou vést ke zrodu různých forem ovládnutí, vyloučení a diskriminace, od kterých se společnost a církve samotná musí osvobodit.

Bible považuje muže a ženu za partnery před Bohem rovnocenné (srov. Gn 5,2): jakékoli ovládnutí a diskriminace založená na pohlaví uráží lidskou důstojnost. Dále považuje rozdíl mezi pohlavím za základní tajemství, které nelze redukovat na jakýkoli stereotyp. Vztah mezi mužem a ženou je chápán v duchu povolání ke společnému životu ve vzájemném vztahu a dialogu, ve společenství a v plodnosti (srov. Gn 1,27-29; 2,21-25) ve všech oblastech lidského života: manželský život, práce, výchova atd. Svazku muže a ženy svěřil Bůh zemi.

Kulturní kolonizace

14. Mnozí církevní otcové z různých nezápadních oblastí zdůraznili, že globalizace v jejich zemích s sebou přináší skutečné formy kulturní kolonizace, která vytrhává mladé lidi z jejich původních kulturních a náboženských prostředí. Je nezbytné, aby se církve snažila v tomto procesu doprovázet, aniž by přišli o nejvzácnější rysy své identity.

Také chápání procesu sekularizace je odlišné. Někteří v něm spatřují vhodnou příležitost k očištění od tradiční zbožnosti nebo té, která je založena na etnické a národní identitě. Pro jiné zase představuje překážku pro předávání víry. V sekulární společnosti jsme také svědky nového objevu Boha a spirituality. To je pro církve podnětem, aby znovu získala dynamiku víry, hlásání a pastoračního doprovázení.

První pohled na současnou církev

Výchovné úsilí církve

15. V mnohých oblastech vnímají mladí lidé přítomnost církve jako živou a zajímavou, významnou také pro jejich nevěřící vrstevníky nebo příslušníky jiných náboženství. Církevní výchovné instituce se snaží přijímat všechny mladé lidi, nezávisle na jejich náboženském přesvědčení, kulturním zázemí nebo osobní, rodinné a sociální situaci. Církve tak zásadně přispívá k všestrannému vzdělávání mladých v různých částech světa. To se děje vzděláváním na školách různého stupně a v učňovských centrech, na kolejích a univerzitách, ale i ve střediscích mládeže nebo v oratořích; tato snaha se realizuje i přijímáním běženců a uprchlíků a různorodou prací v sociální oblasti. V těchto oblastech církve spojuje vzdělávací činnost a lidský rozvoj se svědectvím a hlásáním evangelia. Vzdělávací činnost církve inspirovanou mezikulturním a mezináboženským dialogem oceňují i nekřesťané jako formu skutečného lidského rozvoje.

Aktivity pastorační mládeže

16. Ze synodních zasedání vzešel požadavek zkvalitňovat pastorační povolání mládeže, která se týká všech mladých lidí. Společně považujeme za nutné zajistit kompletní pastorační program, který by probíhal od dětství do dospělosti až po začlenění do křesťanského společenství. Konstatovali jsme, že různé farní skupiny, různá hnutí a společenství mládeže mají k dispozici efektivní programy pro doprovázení a formaci ve víře.

Světový den mládeže, který vznikl z prorocké intuice sv. Jana Pavla II., zůstává pro mládež třetího tisíciletí základním bodem. Národní a diecézní setkání hrají důležitou roli v životě mládeže, protože umožňují zakusit živou víru a společenství, které napomáhají vyrovnat se s životními výzvami a zodpovědně zaujmout své místo ve společnosti a v církvi. Na tato velká setkání může navazovat běžné pastorační doprovázení v jednotlivých společenstvích, které prohlubuje chápání evangelia a jeho uplatňování v životních rozhodnutích.

Závažnost administrativního řízení

17. Mnozí synodní otcové poukázali na skutečnost, že objem administrativních úkolů neúměrně a mnohdy až nesnesitelně pohlcuje energii mnohých pastýřů; to je jeden z důvodů, který komplikuje možnost setkávat se s mládeží a doprovázet ji. Vzhledem k tomu, že pastorační a duchovní služba je prioritou, trvají synodní otcové na nutnosti konkrétně přehodnotit způsoby vykonávání duchovní služby.

Situace ve farnostech

18. I když farnost zůstává první a hlavní formou církve na určitém území, různé příspěvky poukázaly na potíž farností zůstat významným místem pro mládež a na nutnost přehodnotit její misijní poslání. Její význam v rámci městských čtvrtí je malý, dynamičnost nabídek je malá, změnil se životní styl z hlediska času i prostoru – to vše vede k nutnosti obnovy. Dochází sice k různým pokusům o inovaci, avšak život mladých se často odvíjí na okraji komunity, aniž by se s ní setkal.

Uvedení do křesťanského života

19. Mnozí zaznamenali, že v rámci procesu uvedení do křesťanského života se ne vždy daří přivést děti, dospívající a mládež ke kráse víry. Pokud je křesťanské společenství místem sdílení a skutečnou rodinou Božích dětí, má životodárnou sílu, která předává víru. Kde však podle logice delegování a převládá byrokratické schéma, je křesťanská iniciace nesprávně chápána jako náboženský kurz, který většinou končí přijetím svátosti biřmování. Je tedy naléhavě zapotřebí od základu přehodnotit formu katecheze, vztah mezi předáváním víry v rodině a v komunitě, s důrazem na osobní doprovázení.

Formace seminaristů a zasvěcených osob

20. Semináře a formační centra jsou důležitým místem, kde se mladí lidé povolání ke kněžství a k zasvěcenému životu upevňují ve svém povolání a naplňují je. Tato centra však mnohdy neberou dostatečně v potaz předchozí zkušenosti kandidátů (ke kněžství či řeholnímu životu) a podceňují jejich důležitost. Tím je blokován jejich lidský růst a dochází k riziku, že budou vedeni více k formálním postojům než k rozvíjení Božích darů a k hluboké konverzi srdce.

II. KAPITOLA TŘI KLÍČOVÉ BODY

Novinky digitálního prostředí

Invazivní realita

21. Současný svět je charakterizován digitalizací. Velké části lidstva jsou do něj běžně a neustále ponořeny. Nejedná se již jen o „užívání“ komunikačních nástrojů, nýbrž o život ve vysoce digitalizované kultuře, která má silný dopad na vnímání času a prostoru, na vnímání sebe sama, druhých a světa, na způsob komunikace, chápání, informace, na vztahy s druhými. Přístup k realitě směřuje k upřednostnění obrazu před posloucháním a četbou. To má vliv na učení a na rozvoj kritického myšlení. Je jasné, že *„Digitální prostředí není nějakým paralelním nebo čistě virtuálním světem, ale pro mnoho lidí, zvláště mladých, je součástí jejich každodenního života“* (Poselství papeže Benedikta XVI. ke XLVII. Světovému dni sdělovacích prostředků 12. května 2013).

Sít' jako šance

22. *Web a sociální sítě* jsou jakýmsi náměstím, kde mladí lidé tráví mnoho času, snadno se tu setkávají. Ne všichni k nim mají stejný přístup, obzvláště v některých oblastech světa. Tyto prostředky jsou bezesporu mimořádnou příležitostí k dialogu, k setkání, k výměně zkušeností, jako i k přístupu k informacím a k poznávání. Digitální prostředí je také prostředkem pro účast na společensko-politickém dění a na aktivním občanství, může usnadnit oběh nezávislých informací schopných účinně chránit nejvíce zranitelné osoby, především při porušování jejich práv. V mnohých zemích představují weby a sociální sítě neodmyslitelný prostor, kde se lze setkat s mládeží a zapojit ji do pastoračních aktivit.

Odvracená tvář sítí

23. Digitální prostředí je i územím samoty, manipulace, zneužívání a násilí, až k extrémnímu případu tzv. *dark web* (také *dark internet* „temný web“). Digitální média mohou přinášet riziko závislosti, izolace a postupné ztráty kontaktu s konkrétní realitou, k zabránění rozvoje autentických mezilidských vztahů. Sociálními sítěmi se šíří nové formy násilí, například tzv. kyberšikana; internet je také kanálem pro šíření pornografie a zneužívání lidí k sexuálním cílům či hazardním hrám.

24. V digitálním světě působí také obrovské ekonomické zájmy, schopné provádět velice detailní a invazivní dozor prostřednictvím mechanismů, které manipulují svědomí a demokratický proces. Fungování mnohých uskupení končí často upřednostňováním lidí, kteří mají stejné názory, což zabraňuje konfrontaci mezi různými názory. Tyto uzavřené skupiny usnadňují šíření falešných informací a zpráv, živí předsudky a nenávisť. Šíření tzv. *fake news* (falešných zpráv), je výrazem „kultury“, která ztratila smysl pro pravdu a ohýbá skutečnosti ve prospěch zvláštních zájmů. Pověst lidí je pranýřována skrze rychlé procesy *online*. Tento fenomén se dotýká i církve a jejich představitelů.

Migranti – paradigma naší doby

Mnohostranný fenomén

25. Migrační fenomén je ve světovém měřítku fenoménem strukturálním, nikoli přechodnou krizovou situací. Migrace probíhá v rámci jedné země nebo mezi různými zeměmi. Starost církve se obzvláště týká těch, kteří utíkají z války, před násilím, před politickým nebo náboženským pronásledováním, před přírodními katastrofami, v důsledku klimatických změn

a před extrémní bídou: mnozí z nich jsou mladí. Většinou hledají příležitosti pro sebe a pro svou rodinu. Sní o lepší budoucnosti a mají touhu vytvořit podmínky k tomu, aby se naplnila.

Mnozí synodní otcové zdůraznili, že migranti jsou jakýmsi paradigmatickým schopeným vnést světlo do naší doby, obzvláště co se týče mládeže. Připomínají nám původní povolání víry neboli skutečnost, že jsme „cizinci a přistěhovalci na této zemi“ (Žid 11,13).

Násilí a zranitelnost

26. Někteří migranti odcházejí ze své země přitahováni západní kulturou, mají nereálné očekávání, které jim přinese těžké zklamání. Bezskrupulózní pašeráci, mnohdy napojení na drogové kartely a na obchod se zbraněmi, zneužívají slabosti migrantů, kteří jsou často na své cestě vystaveni násilí, psychickému či fyzickému zneužívání a nevýslovnému utrpení. Obzvláště zranitelní jsou nezletilí migranti bez doprovodu nebo ti, kdo jsou nuceni strávit mnoho let v utečeneckých táborech nebo jsou blokováni v tranzitních zemích bez možnosti pokračovat ve studiu a rozvíjet své talenty. V některých zemích vyvolává fenomén migrace poplach a strach, který je často živený a využíváný k politickým cílům. Šíří se tak xenofobní nálady, uzavřenost a egocentrismus, na který je třeba rozhodně reagovat.

Příběhy odloučení a setkání

27. Mladí migranti prožívají odloučení od svého rodného prostředí a často kulturní a náboženské vykořenění. Rozštěpení se týká i původní komunity, která ztrácí vitální a činorodý charakter, týká se rodin, obzvláště v případě, že emigruje jeden nebo oba rodiče a děti zůstávají v zemi původu. Pro mladé lidi z těchto rozbitých rodin má církev důležitou roli opěrného bodu. Příběhy migrantů jsou také příběhem setkávání lidí a kultur: pro komunitu a společnost, do které přicházejí, jsou příležitostí k obohacení a k celistvému lidskému rozvoji. Iniciativy v oblasti přijímání migrantů, které vycházejí z církve, mají z tohoto hlediska důležitou úlohu a mohou společenství ochotná k přijetí migrantů oživit.

Prorocká úloha církve

28. Vzhledem k tomu, že synodní otcové přicházeli z různých zemí, zazněly na téma migrace různorodé pohledy, zvláště ze zemí původu a z cílových zemí. Zaznělo naléhavé volání církví, jejichž členové jsou nuceni k útěku před válkou nebo pronásledováním a spatřují v této násilné migraci hrozbu pro svou existenci. Právě skutečnost, že církev zahrnuje ve svém středu všechny tyto různé perspektivy, jí propůjčuje ve společnosti v oblasti migrace prorockou úlohu.

Rozeznat jakýkoli typ zneužívání a reagovat na něj

Být v pravdě a prosit o odpuštění

29. Různé formy zneužití, způsobené některými biskupy, kněžími, řeholníky a laiky, přináší obětem, z nichž velká část jsou mladí lidé, útrapy, které mohou trvat po celý život a které nemůže zvrátit žádné pokání. Tento fenomén rozšířený ve společnosti se dotýká i církve a představuje závažnou překážku pro její poslání. Synoda trvá na rozhodném úsilí o přijetí důkladných preventivních opatření, která by opakování tohoto jevu zabránila, počínaje výběrem a formací těch, komu bude svěřena jakákoli zodpovědnost a výchova.

Jít na podstatu

30. Existují různé druhy zneužití: zneužití moci, ekonomických podmínek, svědomí, sexuální zneužití. Důležitou úlohou je vykořenit takové používání autority, ze kterého tyto formy zneužívání vyrůstají, a zabraňovat nezodpovědnosti a netransparentnosti, se kterou byly mnohé případy vedeny. Touha ovládat, chybějící dialog a chybějící transparentnost, dvojitý život,

duchovní prázdnota a různé psychické poruchy jsou živnou půdou pro korupci a mravní zkaženost. Klerikalismus se konkrétně rodí „z uchopení povolání jako něčeho elitářského a nadřazeného, kdy je svěřený úřad pojímán spíše jako výkon moci než nezištná a velkodušná nabídka služby. To vede k přesvědčení, že patříme do skupiny, která má všechny odpovědi na otázky, a tudíž nemusí už nikomu naslouchat nebo se něčemu učit, nebo naslouchání jen předstírá“ (Papež František, *Proslov na I. generální kongregaci XV. generálního shromáždění biskupské synody* 3. října 2018).

Vděčnost a povzbuzení

31. Synoda vyjadřuje svou vděčnost těm, kdo mají odvahu prodělanou bolest oznámit: pomáhají církvi si uvědomit, co se stalo, a rázně reagovat. Synoda také oceňuje a povzbuzuje upřímnou snahu mnoha laiků, kněží, zasvěcených osob a biskupů, kteří se každý den poctivě a s oddaností věnují službě mladým. Jejich skutky jsou jako les, který roste potichu. Také mnozí mladí lidé, účastníci synody, vyjádřili svou vděčnost všem, kdo je provázeli, a současně poukázali na skutečnost, že takovýchto lidí je velice zapotřebí.

Pán Ježíš, který svou církev nikdy neopustí, jí nabízí sílu a nástroje pro novou cestu. Synoda potvrdila strategii okamžitých „potřebných kroků a sankcí“ (papež František, *List Božímu lidu* 20. srpna 2018, č. 2). S vědomím, že milosrdenství vyžaduje spravedlnost, synoda potvrzuje, že čelit problému zneužívání ve všech jeho aspektech, také s cennou pomocí mládeže, může znamenat skutečnou šanci pro historickou reformu.

III. KAPITOLA IDENTITA A VZTAHY

Rodina a mezigenerační vztahy

Rodina – privilegovaný opěrný bod

32. Rodina je i nadále pro mladé lidi hlavním opěrným bodem. Děti si váží lásky a péče rodičů, mají v srdci rodinná pouta a doufají, že se jim podaří vytvořit jedinou rodinu. Nárůst rozvodů, odloučení, vznik druhých svazků a rodiny s absentujícím rodičem mohou nepochybně mladým lidem přinést velké utrpení a krizi identity. V uvedených případech na sebe musí vzít zodpovědnost, která není přiměřená jejich věku a nutí je k předčasnému dospění. Rozhodujícím přínosem v lásce a v náboženské výchově jsou často prarodiče: svou moudrostí jsou rozhodujícím pojítkem ve vztahu mezi generacemi.

Důležitost mateřství a otcovství

33. Matka a otec mají odlišnou, avšak stejně důležitou roli, jsou opěrným bodem pro výchovu dětí a předávání víry. Postava matky má i nadále úlohu, kterou mladí považují pro svůj růst za podstatnou, byť není v jejich kulturním, politickém nebo pracovním prostředí dostatečně uznaná. Mnozí otcové sehrávají svou roli důsledně, ale nemůžeme zakrývat, že v některých případech postava otce chybí nebo mizí, v jiných případech je utlačovatelská či autoritativní. Tato nejednoznačnost se odráží i při vykonávání duchovního otcovství.

Vztahy mezi generacemi

34. Synoda oceňuje péči mnoha rodičů a vychovatelů, kteří usilují o předávání hodnot, navzdory potížím v kulturním prostředí. Úloha starých lidí a úcta k předkům je v různých prostředích základním bodem výchovy a významně přispívá k utváření osobní identity. Také rozšířená rodina – která je v některých kulturách rodinou v pravém slova smyslu – hraje důležitou roli.

Někteří mladí lidé vnímají rodinné tradice jako sužující a utíkají z nich, podněcování globalizovanou kulturou, která často neposkytuje jakoukoli orientaci. V jiných částech světa není mezi mladými a dospělými generační konflikt v pravém slova smyslu, nýbrž vzájemné odcizení. Mnohdy se dospělí nesnaží nebo neumí předávat základní životní hodnoty nebo se snaží o mládežnický styl, čímž převracejí vztah mezi generacemi. Vztah mezi mladými a dospělými je tak vystaven riziku, že zůstane na citové rovině, aniž by obsáhl výchovnou a kulturní dimenzi.

Mládež a kulturní kořeny

35. Mladí lidé hledí do budoucnosti a staví se životu s elánem a dynamikou. Bývají však také v pokušení soustředit se na požitek z přítomnosti, mnohdy málo dbají na připomínání si minulosti, z níž vzešli, zvláště na množství darů, které jim předali rodiče a prarodiče, na kulturní dědictví společnosti, ve které žijí. Pomáhat mladým objevovat živé bohatství minulosti, aby se stala pamětí a sloužila pro další rozhodnutí a možnosti, je skutečným skutkem lásky vůči nim s ohledem na jejich rozvoj a životní volby, k jejichž naplnění jsou povoláni.

Přátelství a vztahy mezi vrstevníky

36. Vedle mezigeneračních vztahů nelze opomíjet vztahy mezi vrstevníky, které jsou zásadní pro interakci a progresivní emancipaci z původního rodinného prostředí. Přátelství a různé diskuse, často i různé skupiny, ve kterých se v nějaké míře pohybují, jsou příležitostmi k posílení socializace a budování vztahů v prostředí, kde je nikdo nehodnotí a neposuzuje. Prožitek společenství představuje velký zdroj pro sdílení víry a vzájemnou pomoc pro vydání svědectví víře. Mladí lidé jsou schopni vést jiné mladé lidi a žít skutečný apoštolát uprostřed svých přátel.

Tělo a city

Probíhající změny

37. Mladí lidé považují tělo a sexualitu jako zásadní pro svůj život a pro růst své identity, protože je neodmyslitelná při prožívání přátelství a projevování citů. V současném světě se nicméně setkáváme v této oblasti s rychlým vývojem různých fenoménů. Především je to rozvoj vědy a biomedicínských technologií, které mají silný vliv na vnímání těla a přinášejí názor, že tělo můžeme jakkoli modifikovat. Schopnost úpravy DNA, možnost začlenit do organismu umělé části (*kyborg*) a rozvoj neurověd představují velký potenciál, avšak vyvolávají i mnoho antropologických a etických otázek. Nekritické přijetí technokratického přístupu k tělu oslabuje chápání života jako daru a oslabuje smysl pro omezení tvora, který může být zničen nebo zneužit pro ekonomické a politické zájmy (srov. papež František, *Laudato si'*, č. 106).

V některých prostředích se také šíří fascinace rizikovým chováním, které je nástrojem sebepoznání, vyhledávání silných emocí a dosažení uznání. Vedle přetrvávajících tradičních fenoménů, jakými jsou předčasná sexualita, promiskuita, sexuální turistika, přehnaný kult těla a vzhledu, se lze dnes setkat s intenzivním šířením digitální pornografie a exhibice vlastního těla *online*. Tyto tendence, kterým jsou mladé generace vystaveny, jsou překážkou pro klidné dospívání. Vyvolávají zcela nové společenské jevy, které ovlivňují zkušenosti a osobní rozhodnutí a vytvářejí z nich teritorium ideologické kolonizaci.

Chápání církevní morálky

38. Takovéto je prostředí, ve kterém se křesťanské rodiny a církevní společenství snaží, aby mladí lidé objevili v sexualitě velký dar, v němž přebývá Tajemství, aby mohli prožívat vztahy v duchu evangelia. Tuto jejich touhu se však ne vždy daří zrealizovat adekvátní citovou a sexuální výchovou, která by se neomezila na sporadický a příležitostný program. Tam, kde se tato výchova stala prioritou, zaznamenáváme pozitivní výsledky. Pomáhá mladým lidem

pochopit spojitost mezi jejich vírou v Ježíše Krista a praktickým prožíváním citů a mezilidských vztahů. Uvedené výsledky naléhavě vyzývají, aby církve do této oblasti investovala více energie.

Otázky mladých lidí

39. Církve má bohatou tradici, ze které lze čerpat a vypracovat vlastní učení sexuální výchovy: je to například Katechismus katolické církve, *Teologie těla* sv. Jana Pavla II., encyklika *Deus caritas est* Benedikta XVI. a apoštolská exhortace *Amoris laetitia* papeže Františka. Mladí lidé – i ti, kteří toto učení znají a žijí – vyjadřují přání, aby se církve na toto téma vyjadřovala jasně, lidsky a empaticky. Sexuální morálka je totiž běžnou příčinou nepochopení a vzdálení od církve, protože je vnímána jako prostor soudu a odsouzení. Na pozadí společenských změn a proměn citového života, na pozadí mnoha etických principů se ukazuje, že mladí lidé jsou vnímaví k hodnotám autenticity a oddanosti, ale jsou často dezorientováni. Obzvláště požadují diskusi na téma: rozdíly mezi mužem a ženou, vztahy mužů a žen, homosexualita.

Různé podoby křehkosti

Svět práce

40. Svět práce zůstává prostředím, kde mladí lidé vyjadřují svou tvořivost a schopnost inovace. Současně zde zakoušejí různou formu vyloučení a marginalizace. První a nejzávažnější formou je nezaměstnanost, která dosahuje v některých zemích závratných čísel. Nezaměstnanost uvádí mladé lidi do chudoby a potlačuje v nich schopnost snít a doufat, odnímá jim možnost přispět k rozvoji společnosti. V mnoha zemích souvisí tato situace se skutečností, že v některých oblastech, i kvůli nedostatkům vzdělávacího systému, není mladým lidem umožněno nabýt vhodných profesních schopností. Potíže s nezaměstnaností, které mladé lidi sužují, jsou mnohdy důsledkem ekonomických zájmů, které práci zneužívají.

Násilí a pronásledování

41. Mnozí mladí lidé žijí uprostřed válek a jsou vystaveni násilí v nesčetných podobách: únosy, vydírání, organizovaný zločin, obchodování s lidmi, otroctví a sexuální zneužívání, sexuální násilí v ozbrojených konfliktech atd. Jiní mladí lidé velice obtížně nacházejí své místo ve společnosti kvůli víře, prodělávají různé druhy pronásledování až po smrt. Je mnoho mladých, kteří jsou nuceni k páchání zločinů a k násilí: dětští vojáci, ozbrojené a kriminální bandy, obchod s drogami, terorismus atd. Toto násilí ničí mnohé mladé životy. Zneužívání a závislosti, násilí a deviace, to jsou důvody, které dovádějí mladé lidi do vězení, se specifickým dopadem v některých etnických a sociálních skupinách. Tyto situace jsou pro církve apelem a výzvou.

Marginalizace a sociální bída/nepohodlí

42. Ve světě je velký počet mladých lidí, kteří jsou marginalizováni či vylučováni ze společnosti, ať již z náboženských, etnických nebo ekonomických důvodů. Připomeňme si těžkou situaci dospívajících a mladých dívek, které otěhotní – problematika potratu, rozšíření HIV, různé podoby závislostí (drogy, hazard, pornografie atd.) a situace dětí a mládeže na ulici, kterým chybí domov, rodina a ekonomické zdroje; zvláštní pozornost si zaslouží mladí ve věznicích. V různých příspěvcích bylo zdůrazněno, že by církve měla ocenit schopnosti vyloučených mladých lidí a vidět, jak mohou přispět společnosti. Je třeba se s odvahou semknout a postavit na jejich stranu, doprovázet je na cestách znovunabytí vlastní identity a úlohy při budování společného dobra.

Utrpení

43. Ne vždy se mluví o tom, že také svět mládeže je hluboce poznačen zranitelností, postižením, nemocí a bolestí. V mnoha zemích dochází u mladých lidí k nárůstu psychické nepohody, depresí, mentálních nemocí, poruchy přijímání potravy, které vycházejí z prožitku hlubokého

neštěstí a z neschopnosti najít své místo ve společnosti. Nelze také nezmínit tragický fenomén sebevražd. Mladí lidé, kteří různou formou strádají, i jejich rodiny počítají s pomocí křesťanského společenství, které však ne vždy je vhodně vybaveno pro jejich přijetí.

Zdroj zranitelnosti

44. Mnohé z těchto situací jsou důsledkem „kultury zavržení“, mezi prvními oběťmi jsou mladí. Tato kultura nicméně může prostoupit i mladé lidi, křesťanské komunity a jejich zodpovědné, a přispět tak k lidskému a sociálnímu úpadku, ke zhoršení sociálního a životního prostředí, které sužuje naši dobu. Církev je vyzývána ke konverzi, solidaritě a nové formační činnosti, aby byla především přítomná v těchto těžkých prostředích. Také mladí lidé, kteří prožívají tyto situace, mají cenné dary, o které se mohou podělit, a učí nás vyrovnat se s omezením, pomáhají nám rozvíjet se po lidské stránce. Společenství živené radostí evangelia je nekonečně vynalézavé a může se stát alternativou v těžkých situacích. Společnost tak může zakusit, že kámen, který stavitelé zavrhl, se může stát kvádrem nárožním (srov. *Žalm* 118,22; *Lk* 20,17; *Sk* 4,11; *1 Pt* 2,4).

IV. KAPITOLA BÝT DNES MLADÝM

Aspekty dnešní kultury mládeže

Originálnost a specifická

45. Přístup mladých lidí k realitě má svá specifika. Mladí žádají, aby byli přijati a respektováni ve své originalitě. K typickým rysům kultury mládeže se v oblasti výrazových prostředků řadí upřednostnění fotografie, v přístupu k realitě jsou důležité pocity a emoce, konkrétnost a operativnost mají prioritu před teoretickými analýzami. Velkou důležitost mají přátelské vztahy a zařazení do skupiny vrstevníků, které se rozvíjejí i díky sociálním sítím. Mladí lidé jsou povětšinou spontánně otevření vůči odlišnostem, což je vede k vnímavosti k tématům jako je mír, integrace a dialog mezi kulturami a náboženstvími. Různé zkušenosti z různých koutů světa dokládají, že mladí lidé jsou průkopníky setkání a dialogu mezi kulturami a náboženstvími s vizí pokojného soužití.

Společenská angažovanost a účast

46. Jedním ze specifických rysů dnešní mládeže je společenská angažovanost, byť má jinou formu, než tomu bylo u předchozích generací. Vedle některých lhostejných je mnoho dalších mladých, kteří jsou ochotni se zapojit do dobrovolných iniciativ, do aktivního občanského života a podporují sociální solidaritu. Tyto vlastnosti je třeba podporovat a utvrzovat, aby vyšly do popředí talenty, kompetence a tvořivost mladých lidí. Je třeba je motivovat, aby na sebe vzali zodpovědnost. Angažovanost ve společnosti a přímý kontakt s chudými je základní šancí pro objevení nebo prohloubení víry a pro rozpoznání osobního povolání. Mezi mladými je rozšířená vnímavost k otázkám ekologie a udržitelného rozvoje, na které dokázala zacílit encyklika *Laudato si'*. Konstatovali jsme také připravenost k zapojení se do politiky pro budování společného dobra, které církev ne vždy dokáže podporovat a nabídnout možnosti formace a rozlišování. V oblasti spravedlnosti požadují mladí od církve rozhodné a věrné úsilí, které by zvrátilo jakékoli přilnutí k světské mentalitě.

Umění, hudba a sport

47. Synoda si cení a váží důležitosti, kterou mladí lidé připisují uměleckému vyjádření ve všech jeho formách. Je mnoho mladých lidí, kteří zúročují obdržené talenty, propagují krásu, pravdu a dobro, a tak rostou v lidskosti a ve vztahu k Bohu. Pro mnohé je umělecké vyjádření

oprávdivým profesním povoláním. Nemůžeme zapomenout, že po staletí byla „cesta krásy“ privilegovaným způsobem pro vyjádření víry a evangelizaci.

Zcela zvláštní důležité místo má hudba, která vytváří prostředí, do něhož jsou mladí neustále ponořeni, vytváří kulturu a jazyk schopné vyvolat emoce a utvářet identitu. Hudební jazyk představuje také pastorační zdroj, který je obzvláště výzvou pro liturgii a její obnovu. Unifikace vkusu podle komerčního klíče přináší mnohdy riziko, že bude zpřetrhána návaznost na tradiční formy hudebního i liturgického vyjádření.

Stejně tak významné místo získává mezi mladými sport, jehož potenciál z hlediska formace a výchovy nesmí církev podcenit a musí v něm pevně zůstat přítomna. Svět sportu potřebuje pomoc, aby překonal dvojznačnost, ke které se uchyluje, což je mytizování vrcholových sportovců, otročení obchodní logice a ideologii úspěchu za každou cenu. V tomto ohledu je třeba ve sportu doprovázet a podporovat postižené.

Spiritualita a náboženský život

Různá náboženská prostředí

48. Náboženská zkušenost mladých lidí je silně ovlivněna sociálním prostředím a kulturou, ve které žijí. V některých zemích je křesťanská víra silnou a živou komunitární zkušeností, kterou mladí lidé s radostí sdílejí. V jiných oblastech se starobylou křesťanskou tradicí se většina katolické populace reálně k církvi nehlasí; nechybějí ale čínorodé menšiny a zkušenosti, dokládající nový zájem o náboženství, který je reakcí na redukující a represivní životní vizi. V jiných místech jsou katolíci spolu s ostatními křesťanskými denominacemi v menšině, která často zažívá diskriminaci nebo pronásledování. Nakonec existují prostředí, kde se rozrůstají sekty nebo formy alternativního náboženství; ti, kteří jsou jeho stoupenci, nezdědka dojdou zklamání a získají averzi na cokoli náboženského. V některých oblastech nemají mladí lidé možnost veřejně vyjadřovat svou víru nebo není uznávána jejich náboženská svoboda, jinde lze vnímat tíhu minulých – i politických – rozhodnutí, která omezila církevní kredit. Není možné hovořit o náboženském životě mladých bez toho, abychom tyto rozdíly brali v potaz.

Hledání náboženského života

49. Mladí lidé většinou vyjadřují touhu hledat smysl života a projevují zájem o spiritualitu. Tyto touhy se však občas vyprofilují spíše jako hledání psychické pohody než otevřenost k setkání s tajemstvím živého Boha. V některých kulturách mnozí považují náboženství za zcela privátní záležitost a z různých duchovních tradic vybírají ty prvky, které se shodují s jejich přesvědčením. Šíří se tak určitý druh synkretismu, který odvíjí od relativistického předpokladu, že všechna náboženství jsou stejná. Začlenění do jakékoli komunity nevidí všichni jako privilegovanou cestu víry ke smyslu života, mnohdy je doprovázeno nebo někdy i nahrazeno ideologií nebo hledáním úspěchu na profesní či ekonomické rovině, v logice materiální seberealizace. Některé úkony tradice ale zůstávají živé, jako například poutě na posvátná místa, kterých se někdy účastní masy mladých lidí, nebo jiné podoby lidové zbožnosti, často spojené s úctou k P. Marii a svatým, kteří opatrují víru daného národa.

Setkání s Ježíšem

50. Stejnou různorodost u mladých lze najít ve vztahu k postavě Ježíše. Mnozí ho uznávají jako Spasitele a Božího Syna, často cítí jeho blízkost prostřednictvím P. Marie, jeho matky, a jsou aktivní na cestě víry. Jiní k němu nemají osobní vztah, ale považují ho za dobrého člověka a etický vzor. Další se s ním setkávají skrze silnou zkušenost v Duchu Svatém. Pro jiné je to postava patřící minulosti nemající pro ně jakýkoli existenční význam; v jejich očích je Ježíš lidskému životu zcela vzdálen.

Pokud se pro mnohé mladé lidí zdají být Bůh, náboženství a církve prázdnými slovy, bývají ale vnímaví na postavu Ježíše, pokud je prezentována atraktivně a účinně. I dnešní mladí říkají mnoha způsoby: „Chceme vidět Ježíše“ (*Jan 12,21*). Vyjadřují tak zdravý neklid, který charakterizuje srdce každého člověka: „Neklid duchovního hledání, neklid setkání s Bohem, neklid lásky“ (František, *Mše svatá na začátku generální kapituly sv. Augustýna*, 28. srpna 2013).

Touha po živé liturgii

51. V různých prostředích požadují mladí katolíci příležitost k modlitbě a posvátným momentům ve svěží, autentické a radostné liturgii, která by je „vytrhla“ z každodennosti života. V mnoha částech světa je liturgie hlavním zdrojem pro křesťanskou identitu a těší se velké a přesvědčené účasti. Mladí lidé v ní spatřují privilegovaný okamžik setkání s Bohem a církevním společenstvím a odrazový bod pro misie. Jinde jsme zase svědky určitého odlivu od svátostí a od nedělní bohoslužby, která je chápána spíše jako mravní přikázání než šťastné setkání se zmrtvýchvstalým Pánem a s komunitou. Většinou i tam, kde je nabízena katecheze o svátostech, je doprovázení k hlubokému prožívání mše svaté a uvedení do tajemného bohatství jejich symbolů a rituů velice slabé.

Účast a protagonismus

Mladí lidé chtějí být protagonisty

52. Na pozadí rozporů ve společnosti chtějí mnozí mladí zúročit své talenty, schopnosti a aktivity a jsou k dispozici vzít na sebe zodpovědnost. K tématům, která jim velice leží na srdci, patří udržitelný rozvoj a ochrana životního prostředí, diskriminace a rasismus. Zapojení mladých přináší i nové přístupy. Využívají možnosti digitální komunikace, aby mobilizovali společnost a vyvolali nátlak na politiky, aby upozorňovali na kritický konzumismus, aby prosazovali životní styl chránící životní prostředí; aby šířili nové formy účasti na společenském a politickém dění a aby hledali nové možnosti ochrany zvířat a nejslabších subjektů.

Důvody odstupu

53. Synoda je si vědoma, že značná část mladých od církve z různých důvodů nežádá nic, protože ji pro svůj život považuje za bezvýznamnou. Někteří mladí lidé dokonce výslovně žádají, aby je nechala na pokoji, protože její přítomnost vnímají jako otravnou a dokonce iritující. Takový požadavek nepochází z nekritického nebo impulzivního pohrdání, ale má své kořeny ve vážných důvodech, které je třeba respektovat. Jsou to: sexuální a finanční skandály; nekvalifikovanost kněží, kteří nedokážou dostatečně pochopit život a citlivost mladých; nedbalá příprava kázání a prezentace Božího slova; pasivní role připisovaná mládeži v křesťanské komunitě; potíž církve obhájit své vlastní doktrinní a etické pozice před současnou společností.

Mladí lidé v církvi

54. Mladí katolíci nejsou pouhými adresáty pastorační činnosti, ale pokřtěnými živými údý jediného církevního těla, ve kterých žije a působí Duch Pána. Přispívají k obohacení toho, čím církev je, nejen toho, co dělá. Jsou její přítomností, nikoli jen její budoucností. Mladí lidé jsou protagonisty v mnoha církevních aktivitách, ve kterých velkodušně nabízejí svou službu, obzvláště provázejí katecheze a liturgie, pečují o nejmladší, jsou aktivní ve voluntariátu k nejchudším. Také náboženská hnutí, sdružení a kongregace nabízejí mladým možnost se zapojit a nést spoluzodpovědnost. Ochota mladých lidí někdy naráží na určitý druh autoritářství a nedůvěru pastýřů, kteří dostatečně nechápou jejich tvůrčí schopnost a neradi jim svěřují zodpovědnost.

Ženy v církvi

55. Také od mladých lidí vychází požadavek většího uznání a ocenění žen ve společnosti a v církvi. Mnohé ženy mají v křesťanských komunitách nezastupitelnou roli. Na mnoha místech však nebývají zapojovány do rozhodovacích procesů, přestože tyto procesy nepožadují specifickou posvátného úřadu. Absence ženského hlasu a ženského hlediska ochuzuje církevní debatu a pokrok, odnímá tak procesu rozlišování cenný přínos. Synoda doporučuje, aby si všichni uvědomili naléhavost nevyhnutelné změny, počínaje i antropologickou a teologickou reflexí o vzájemnosti mezi muži a ženami.

Poslání mladých lidí mezi vrstevníky

56. V různých prostředích existují skupiny mládeže, často v rámci církevních hnutí a sdružení, které jsou velice aktivní v evangelizaci vrstevníků díky zářivému svědectví života, dostupnému jazyku a schopnosti navázat autentická pouta přátelství. Takovýto apoštolát umožňuje přinášet evangelium lidem, které by bylo nesnadné oslovit cestou řádné pastorační mládeže. Přispívá současně ke zrání víry těch, kteří se v něm nasazují. Takovýto apoštolát je třeba oceňovat, podporovat, moudře provázet a přidružovat k životu komunity.

Touha po autentickém a bratrském církevním společenství

57. Mladí lidé požadují, aby v církvi zářila opravdovost, příkladnost, kompetence, spoluzodpovědnost a kulturní stabilita. Tento požadavek někdy vyznívá jako kritika, ale často dosáhne pozitivních obrysů v osobním úsilí o bratrské, pohostinné, radostné společenství, prorocky nasazené v boji proti sociální nespravedlnosti. K očekáváním mladých lidí patří především touha, aby se v církvi ujal méně paternalistický a více upřímný dialog.

II. ČÁST „OTEVŘELY SE JIM OČI“

58. „Potom začal od Mojžíše, probral dále všechny proroky a vykládal jim, co se ve všech částech Písma na něj vztahuje. Tak došli k vesnici, kam měli namířeno, a on dělal, jako by chtěl jít dál. Ale oni na něho naléhali: »Zůstaň s námi, neboť se připozdívá a den se už nachýlil.« Vešel tedy dovnitř, aby zůstal s nimi. Když byl s nimi u stolu, vzal chléb, pronesl nad ním požehnání, rozlámal ho a podával jim. Vtom se jim otevřely oči a poznali ho. On jim však zmizel“ (Lk 24,27-31).

Pán nejprve vyslechl oba pocestné a poté se na ně obrátil působivými a rozhodnými „slovy“, která mají autoritu a přeměňují. S jemností a silou tak Pán vstupuje do jejich příbytku a zůstává s nimi, aby se dělil o chléb života. To je eucharistické znamení, které umožňuje dvěma učedníkům, aby konečně otevřeli oči.

Nové Letnice

Působení Ducha Svatého

59. Duch Svatý ve dvou pocestných zapaluje srdce, otvírá oči a rozžihá víru. Od začátku stvoření působí ve světě, aby byl naplněn Otcův plán zahrnout vše v Kristu. Působí v každé době a na každém místě, v různorodosti prostředí a kultur, i uprostřed těžkostí a utrpení vzbuzuje úsilí o spravedlnost, hledání pravdy, odvahu a naději. Proto sv. Pavel stvrzuje, že „veškeré tvorstvo až podnes společně sténá a pracuje k porodu“ (Řím 8,22). Touha po životě v lásce a zdravý neklid, který přebývá v srdcích mladých lidí, jsou součástí velké touhy celého tvorstva po plnosti radosti. V každém z nich, i v těch, kdo Krista neznají, působí Duch Stvořitel, aby je dovedl ke kráse, dobru a pravdě.

Duch omlazuje církev

60. Mládí je originální a podnětné období života, které sám Ježíš prožil a posvětil ho. II. vatikánský koncil v *Poselství mládeži* (7. prosince 1965) představil církev jako „opravdové mládí světa“, které má schopnost „radovat se z toho, co začíná, dávat velkomyslně, obnovovat se a pouštět se do nových bojů.“ Svou svěžestí a svou vírou přispívají mladí lidé k té tváři církve, ve které se zrcadlí „veliký živý Kristus, věčně mladý“. Není tedy třeba vytvářet novou církev pro mladé lidi, nýbrž spíše spolu s nimi objevit mladost církve tím, že se otevřeme milosti nových Letnic.

Duch Svatý v životě věřícího

61. Povolání křesťana je následovat Krista: projít vodou křtu, obdržet pečeť biřmování a stát se v eucharistii součástí jeho Těla: „Přijde Duch Svatý, oheň po vodě, a vy se stanete chlebem, tedy Kristovým tělem.“ (Augustýn, *Discorso* 227). V křesťanské iniciaci je to především biřmování, které umožňuje věřícím znovu prožít zkušenost Letnic v novém vylití Ducha pro růst a poslání. Důležité je znovu objevit bohatství této svátosti, pochopit spojitost s osobním povoláním každého křesťana a skrze teologii charismat se lépe starat o jeho pastorační práci, aby se nestalo jen něčím formálním a téměř bezvýznamným. Každý proces povolání má Ducha Svatého jako protagonistu: On je „vnitřním učitelem“, kterým je třeba se nechat vést.

Autentická zkušenost s Bohem

62. První podmínkou pro rozlišení povolání v Duchu Svatém je autentická zkušenost víry v zemřelého a zmrtvýchvstalého Krista. Je třeba si připomínat, že víra není „světlo, které rozptýlí všechny naše temnoty, ale svítlna, která vede v noci naše kroky“ (Papež František,

Lumen fidei č. 57). Byť máme sebelepší úmysly, je občas v křesťanských komunitách riziko, že nabídneme etický a terapeutický teismus, odpovídající potřebě jistoty a útěchy člověka, namísto živého setkání s Bohem ve světle evangelia a v síle Ducha. Je-li pravdou, že život se budí pouze životem, je jasné, že se mladí potřebují setkat s křesťanským společenstvím reálně zakořeněným v přátelství s Kristem, který nás vede k Otci ve společenství Ducha Svatého.

I. KAPITOLA DAR MLÁDÍ

Mladý Ježíš mezi mladými

Ježíšovo mládí

63. „Mladý mezi mladými, aby se stal příkladem pro mladé a zasvětil je Pánu“ (Irenej, *Contro le eresie*, II,22,4), Kristus posvětil mládí tím, že ho sám prožil. Biblický příběh přináší jedinou epizodu z Ježíšova mládí (*Lk* 2,41-52), které prožíval bez povyku, v jednoduchosti, v nazaretské pracovitosti, až byl označován jako „tesař“ (*Mk* 6,3) a „syn tesařův“ (*Mt* 13,55).

Když kontemplujeme jeho život, můžeme lépe pochopit pozhnutí mládí: Ježíš měl bezpodmínečnou důvěru v Otce, pečoval o přátelství se svými učedníky, dokonce tomu zůstal věrný v okamžicích krize. Prokázal hluboký soucit s nejslabšími, zvláště chudými, nemocnými, hříšníky a vyloučenými. Měl odvahu čelit náboženským a politickým autoritám své doby, prožil nepochopení a zavržení, zakusil strach z utrpení a poznal slabost umučení, obrátil svůj zrak k budoucnosti a svěřil se do bezpečných rukou Otce v síle Ducha Svatého. V Ježíši se mohou najít všichni mladí lidé se svými strachy a nadějemi, s nejistotou a se svými sny a jemu se mohou svěřit. Rozjímat nad Ježíšovými setkáními s mladými lidmi bude pro ně zdrojem inspirace.

S Pánovým pohledem

64. Naslouchání Kristu a společenství s ním umožňuje také pastýřům a vychovatelům dozrát k moudrému uchopení tohoto životního období. Synoda se snažila vidět mladé lidi Ježíšovým pohledem, aby rozpoznala znamení působení Ducha Svatého v jejich životě. Věříme totiž, že i dnes Bůh k církvi a světu promlouvá skrze mladé lidi, skrze jejich tvořivost, úsilí, jako i jejich utrpení a volání o pomoc. Spolu s nimi můžeme naši dobu vnímat více prorocky a rozpoznávat znamení času. Proto jsou mladí lidé jedním z „teologických míst“, kde nám Pán ukazuje některá svá očekávání a výzvy pro stavbu zítřka.

Charakteristika mládí

65. Mládí, období rozvoje osobnosti, je charakterizováno sny, které nabývají konkrétní podoby; od vztahů, které nabývají na kvalitě a rovnováze, přes pokusy a experimenty, po rozhodnutí, která postupně naplňují životní projekty. V tomto životním období jsou mladí lidé povoláni, aby se dívali dopředu, neodřezávali však své kořeny, aby budovali autonomii, ne však samotu. Společenský, ekonomický a kulturní kontext nepřináší vždy vhodné podmínky. Mnozí svatí mladí dokázali dát zazářit charakteristice mládí v celé jeho kráse a ve své době byli skutečnými proroky; jejich příklad ukazuje, co mladí dokáží, když se otevřou setkání s Kristem.

Také postižení nebo nemocní mladí lidé mohou být velkým přínosem. Synoda vybízí různé komunity, aby vytvářely prostor pro iniciativy na podporu těchto mladých a umožnily jim být protagonisty, například s pomocí znakové řeči, vhodně zaměřenou katechezí, zkušenostmi se socializací a začleňováním do společnosti či do světa práce.

Zdravý neklid mladých lidí

66. Mladí přinášejí určitý neklid, který je především zapotřebí přijmout, respektovat, doprovázet je a s jistotou vsadit na jejich svobodu a zodpovědnost. Církev už zakusila, že přínos mladých lidí je pro její obnovu zásadní. V určitých směrech mohou být více vpředu než pastýři. Velikonočního rána učedník, kterého Ježíš miloval, přišel k hrobu dřívě, kdy předběhl Petra obtěžkaného věkem a zradou (srov. *Jan 20,1-10*); stejně tak v křesťanském společenství je svěžest mládí pro církev obnovující energií, protože jí pomáhá setřást těžkosti, vleklost a otevřít se Zmrtvýchvstalému. Postoj milovaného učedníka současně ukazuje, jak je důležité navázat na zkušenost starých lidí, uznávat úlohu pastýřů a nejit dopředu sami. Dosáhneme tak symfonie hlasů, která je plodem Ducha.

Mladí lidé a jejich zranění

67. Život mladých lidí - jako všech lidí - je poznamenán bolestmi. Jsou to zranění z prohry vlastního života, frustrace z nenaplněných přání, zranění z diskriminace a nespravedlnosti, zranění z nedostatku projevené lásky či uznání. Jsou to zranění těla i duše. Kristus, který na sebe přijal utrpení a smrt, je skrze svůj kříž nablízku každému mladému trpícímu. Dále jsou to mravní zranění, tíha vlastních chyb, pocity viny. Smířit se s vlastními zraněními je dnes více než kdy jindy nezbytnou podmínkou pro dobrý život. Církev je povolána, aby provázela všechny mladé lidi v jejich zkouškách a dbala na náležitou pastorační péči.

Stát se dospělými

Věk rozhodování

68. Mládí je obdobím života, které musí skončit, aby dalo prostor dospělosti. Tato změna proběhne nejen v matrice, ale znamená proces zrání, který není prostředím, v němž mládí žijí, vždy usnadněn. V mnoha oblastech se totiž šíří provizorní kultura neboli kultura provizorií, která propaguje nedefinované prodlužování dospívání a odsunuje rozhodnutí; strach z toho, co je definitivní, vytváří tak jakousi „rozhodovací paralýzu“. Mládí ale nemůže zůstat zastaveným časem, je věkem rozhodování, a právě v tom spočívá jeho kouzlo a jeho největší úkol. Mladí lidé dělají svá rozhodnutí na rovině profesní, sociální, politické a v dalších více radikálních oblastech, které přinášejí jejich životu určující uspořádání. Právě tato rozhodnutí jsou prezentována jako „životní rozhodnutí“. Ano, je to sám život ve své jedinečné neopakovatelnosti, který nabývá definitivního směru.

69. Papež František zve mladé lidi, aby se zamýšleli nad svým životem v optice poslání: Mnohokrát v životě ztrácíme čas otázkou: „*Ale kdo jsem?*“ Můžeš se ptát, kdo jsi a celý život prožít hledáním, kdo jsi. Ptej se ale: „*Pro koho jsem?*“ (Proslov během modlitební vigílie s přípravou Světového dne mládeže, Bazilika Santa Maria Maggiore 8. dubna 2017). Toto tvrzení dává do životních rozhodnutí velice hluboké světlo, protože vybízí k tomu, aby byla přijata v osvobozující rovině darování sebe sama. To je jediný způsob, jak dosáhnout autentického a trvalého štěstí! „Poslání k srdci lidu nepředstavuje jen jednu z oblastí života nebo ozdobu, kterou si mohou sundat, rovněž není přívěskem nebo jedním z mnoha životních okamžiků. Je to něco, co nemohu vykořenit ze svého bytí, nechci-li se zničit. Já *jsem posláním* na této zemi, a proto jsem na tomto světě.“ (papež František, *Evangelii gaudium*, č. 273, Nakladatelství Paulínky 2014).

Pedagogika, která je schopna interpelace

70. Poslání je bezpečným kompasem na životní cestě, ale není „navigací“, která ukazuje celou trasu předem. Svoboda s sebou vždy nese určité riziko, které je třeba s odvahou zhodnotit

a podložit rozvahou a moudrostí. Mnohé stránky evangelia nám ukazují Ježíše, jak vyzývá k odvaze, k zajetí na hlubinu, k tomu, abychom přešli od zachovávání předpisu k bezpodmínečnému a velkodušnému darování se, aniž by zastíral, že je třeba vzít na sebe svůj kříž (srov. *Mt 16,24*). Je radikální: „*dává všechno a vyžaduje všechno*“, dává úplnou lásku a vyžaduje nerozdělené srdce (papež František, *Promluva 14. října 2018*). Vyhněme se tomu, abychom mladé lidi klamali minimálními nároky nebo je dusili soustavou pravidel, která představují zredukovaný a moralizující obraz křesťanství. Jsme povoláni k tomu, abychom počítali s jejich odvahou a vychovávali je k tomu, aby na sebe vzali odpovědnost s jistotou, že i pochybení, nezdár a krize jsou zkušenosti, které mohou posílit jejich lidskost.

Skutečný význam autority

71. Pro cestu zrání potřebují mladí lidé dospělé, mající autoritu. V etymologickém významu označuje slovo *auctoritas* schopnost dávat růst; nevyjadřuje ideu direktivní moci, nýbrž skutečné životodárné síly. Když se Ježíš setkával s mladými jakéhokoli životního stavu či podmínek, dokonce byli-li mrtví, říkal jim všemi možnými způsoby: „Vstaň! Musíš růst!“ A jeho slovo naplňovalo to, co říkal (srov. *Mk 5,41; Lk 7,41*). Příběh uzdraveného posedlého epileptika (srov. *Mk 9,14-29*) evokuje různé formy poruch dnešních mladých lidí a jasně ukazuje, že Ježíšovo vložení ruky nevede k odebrání svobody, nýbrž k jejímu probuzení, realizaci a aktivaci. Ježíš plně používá svou autoritu; nechce nic jiného, než aby mladý člověk rostl. Není tu žádná snaha o vlastnění, manipulaci či svádění.

Rodinné pouto

72. Rodina je prvním společenstvím víry, ve kterém - byť uprostřed chyb a nedokonalostí - zakouší mladý člověk Boží lásku a začíná rozlišovat své povolání. Předchozí synody a apoštolská exhortace *Amoris laetitia* nepřestávají zdůrazňovat, že úkolem rodiny - domácí církve - je prožívat radost z evangelia v každodenním životě, dát na ní účast všem členům rodiny podle jejich situace a současně zůstávat otevření misijnímu poslání a povolání.

Ne vždy však rodiny vychovávají děti k tomu, aby se dívaly na budoucnost optikou povolání. Hledání společenské prestiže nebo osobního úspěchu, ambice rodičů nebo jejich tendence rozhodovat za děti mnohdy zabírají prostor pro rozlišování a podmiňují rozhodnutí. Synoda spatřuje nutnost pomoci rodinám, aby k životu přistupovaly jako k povolání. Evangelní příběh, který ukazuje dospívajícího Ježíše (srov. *Lk 2,41-52*), podřízeného rodičům, ale schopného se od nich odloučit proto, aby se zabýval Otcovými záležitostmi, může vnést vzácné světlo k tomu, aby rodinné vztahy byly uspořádány v duchu evangelia.

Povolání ke svobodě

Evangelium svobody

73. Svoboda je pro každé autentické životní rozhodnutí zásadní podmínkou. Je tu však riziko, že tato svoboda nebude pochopena dobře i proto, že ne vždy je dobře prezentována. Sama církev nakonec mnohým mladým lidem připadá jako instituce, která ukládá pravidla, zákazy a povinnosti. Kristus nás však „osvobodil ke svobodě“ (srov. *Gal 5,1*), když jsme přešli z režimu zákona do režimu Ducha. Ve světle evangelia je třeba konstatovat, že svoboda je ze své podstaty vztahová, ukázat, že vášně a emoce jsou důležité do té míry, do jaké směřují ke skutečnému setkání s druhým. Takováto perspektiva jasně potvrzuje, že skutečná svoboda je pochopitelná a uskutečnitelná pouze ve vztahu k pravdě (srov. *Jan 8,31-32*) a především k lásce (srov. *1 Kor 13,1-13; Gal 5,13*); svoboda je být sám sebou v srdci druhého.

Odpovědná svoboda

74. V bratrství a solidaritě, zvláště vůči posledním, objevují mladí lidé skutečnou svobodu, která se rodí z přijetí a roste, pokud vytváříme druhému prostor. Analogickou zkušenost prožívají, když usilují o pěstování střídmosti nebo úcty k životnímu prostředí. Díky zkušenosti vzájemné úcty a společného úsilí objevují, že v jejich srdci je tichá výzva k lásce, která přichází od Boha. Je pak snazší rozpoznat transcendentní rozměr, který pravá svoboda přináší a který se zřetelněji rozvíjí v kontaktu s intenzivními životními zkušenostmi jako je zrození a smrt, přátelství a láska, vina a odpuštění. Právě toto jsou zkušenosti, které pomáhají rozpoznat, že svoboda je radikálně zodpovědná.

Svoboda a víra

75. Více než před padesáti lety svatý Pavel VI. zavedl výraz „dialog spásy“ a vyložil poslání Božího Syna ve světě jako výraz „úžasné otázky lásky“. Dodal však, že jsme svobodní na ni odpovědět, nebo ji odmítnout“ (srov. *Ecclesiam suam*, č. 77). V této perspektivě se osobní úkon víry jeví jako svobodný a osvobozující: bude výchozím bodem pro postupné poznání víry. Víra proto není něčím, co se jakoby zvnějšku přidružuje ke svobodě, ale ukazuje touhu svědomí po pravdě, dobru a krásě, které plně nalezneme v Ježíši. Svědectví mnoha mladých mučedníků minulosti a přítomnosti, která na synodě zazněla, jsou nejvíce přesvědčivým důkazem, že víra osvobozuje před mocnostmi tohoto světa, nespravedlnostmi a dokonce i před smrtí.

Zraněná a vykoupená svoboda

76. Lidská svoboda je charakterizována zraněními z osobního hříchu a smyslnou vášní. Když si však člověk díky odpuštění a milosrdenství uvědomí překážky, které ho vězní, roste ve zralosti a může jasnozřivě docházet k definitivním životním rozhodnutím. Ve výchovné perspektivě je důležité pomáhat mladým, aby neklesali na mysli před chybami, neúspěchy, byť pokořujícími, protože ty jsou součástí cesty ke zralejší svobodě, která si je vědoma své velikosti i slabosti.

Zlo však nemá poslední slovo: „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jan 3,16). On nás miloval až do krajnosti, tak získal naši svobodu. Zemřel za nás na kříži a vydechl Ducha a „kde je Duch Páně, tam je svoboda“ (2 Kor 3,17). Je to nová svoboda, velikonoční, která se naplňuje v každodenním darování sebe sama.

II. KAPITOLA TAJEMSTVÍ POVOLÁNÍ

Hledání povolání

Povolání, cesta a objevení

77. Vyprávění o povolání Samuela (srov. 1 *Sam* 3,1-21) nám umožňuje pochopit základní rysy rozlišování: naslouchání a poznání božské iniciativy, osobní zkušenost, postupné chápání, trpělivé a ohleduplné doprovázení probíhajícího tajemství, umístění do společenství. Povolání není Samuelovi nuceno jako osud, kterému se musí podrobit; je to láskyplná nabídka, misijní vyslání do příběhu každodenní vzájemné důvěry.

Jak pro mladého Samuela, tak pro každého člověka znamená povolání dlouhé putování, byť jsou v něm silné a výjimečné okamžiky. Pánovo slovo vyžaduje čas, aby bylo pochopeno a vyloženo; poslání, ke kterému volá, se odkrývá postupně. Dobrodružství postupného sebeobjevování je pro mladé lidi fascinující. Jsou ochotni učit se z aktivit, do kterých jsou zapojeni, ze setkání a vztahů, dávají se všanc v každodenním životě. Potřebují ale pomoc, aby spojili různé zkušenosti v jeden celek a uchopili je v optice víry, aby přemohli nebezpečí ztráty orientace rozpoznáváním

znamení, skrze která promlouvá Bůh. V objevování povolání není vše hned jasné, protože víra „vidí“ do té míry, do jaké jde dopředu, do jaké vstupuje do otevřeného prostoru Božího slova (Papež František, *Lumen fidei*, 9).

Povolání, milost a svoboda

78. Teologické chápání tajemství povolání zdůrazňovalo během staletí různé aspekty s ohledem na společenské a církevní prostředí, ve kterém bylo zpracovááno. V každém případě je třeba konstatovat, že termín „povolání“ má korelativní charakter a označuje mnoho skutečností. Různé náhledy mnohdy zdůrazňovaly jednotlivé aspekty povolání, ale ne vždy se podařilo zachovat vyváženou celistvost významu. Abychom pochopili do hloubky tajemství povolání, které má svůj nejvyšší původ v Bohu, je třeba očistit naši představivost a náboženské vyjadřování a znovu objevit bohatství a vyváženost biblického příběhu. Zvláště prolínání božího vyvolení a lidské svobody je třeba chápat mimo jakýkoli determinismus a vnějškovost. Povolání není napsaný scénář, který by měla lidská bytost jednoduše zahrát, nebo interpretace na divadelní scéně bez jakéhokoli konceptu. Bůh nás volá, abychom byli jeho přáteli, nikoli služebníky (srov. *Jan* 15,13). Proto naše rozhodnutí reálně přispívá ke zjevení jeho láskyplného záměru s dějinami. Na druhé straně je ekonomie spásy tajemstvím, které nás nekonečně přesahuje; proto nám pouze naslouchání Pánu může ukázat, jakou úlohu v této ekonomii spásy máme. Pokud pochopíme povolání v tomto světle, ukáže se skutečně jako dar milosti a spojenectví, jako nejkrásnější a nejvzácnější tajemství naší svobody.

Tvorstvo a povolání

79. Písmo říká, že všechno bylo stvořeno skrze Krista a v Kristu (srov. *Kol* 1,16). Písmo nás tak vede k tomu, abychom tajemství povolání chápali jako znak Božího stvoření samotného. Bůh stvořil svým Slovem, které volá k bytí a k životu a pak „rozlišuje“ v nerozlišeném chaosu, vtiskuje vesmíru krásu řádu a harmonii různorodosti. Pokud již sv. Pavel VI. řekl, že „každý život je povolání“ (srov. *Populorum progressio*, 15), Benedikt XVI. trval na tom, že lidská bytost je stvořena jako bytost dialogická: stvořitelské slovo „volá každého osobně, čímž ukazuje, že samotný život je povoláním ve vztahu s Bohem“ (srov. *Verbum Domini*, 77).

Pro kulturu povolání

80. Když hovoříme o lidské existenci z hlediska povolání, je třeba zdůraznit některé prvky, které jsou pro růst mladého člověka důležité. Musíme vyloučit, že povolání je určené osudem, nebo že je výsledkem náhody, nebo že je soukromým majetkem, se kterým lze libovolně nakládat. Jestliže v prvním případě neexistuje povolání, protože neexistuje uznání cíle hodného existence, v druhém případě lidská bytost chápaná „bez pout“ se stává bytostí „bez povolání“. Je proto důležité vytvořit takové podmínky, aby se ve všech křesťanských komunitách od počátku rozvíjela u všech pokřtěných skutečná kultura povolání a aby bez ustání probíhaly modlitby za povolání.

Povolání k následování Ježíše

Ježíš oslovující

81. Mnozí mladí jsou osloveni postavou Ježíše. Jeho život se jim jeví jako dobrý a krásný, protože je chudý a prostý, sestává z upřímných a hlubokých přátelství, je prožívaný ve velkodušném darování bratřím, nikdy se nikomu neuzavírá, ale je stále připravený k daru. Ježíšův život je i dnes velice přitažlivý a inspirující; pro všechny mladé lidi je provokující výzvou. Církev si je vědoma, že důvodem je Ježíšovo hluboké sepětí s každým člověkem, protože „Kristus, nový Adam, právě zjevením tajemství Otce a jeho lásky plně odhaluje člověka jemu samému a dává mu poznat vznešenost jeho povolání“ (srov. *Gaudium et spes*, č. 22).

Víra, povolání a následování

82. Ježíš oslovoval nejen svým životem, ale také povolával k víře explicitně. Setkával se s muži a ženami, kteří v jeho skutcích a v jeho slovech našli správný způsob, jak mluvit o Bohu, našli správný vztah s ním a přistoupili k víře, která vede ke spáse: „Dcero, tvá víra tě zachránila, jdi v pokoji“ (Lk 8,48). Jiní, kteří se s ním setkali, byli povoláni, aby se stali jeho učedníky a svědky. Před tím, kdo chtěl být jeho učedníkem, neskrýval požadavek, že je třeba brát na sebe každodenní kříž a následovat ho na velikonoční cestě smrti a zmrtvýchvstání. Dosvědčená víra žije v církvi i nadále a je znamením a nástrojem spásy pro všechny národy. Začlenění do Ježíšova společenství vždy znamenalo různou podobu následování. Velká část učedníků prožívala život v běžných podmínkách každodenního života; ostatní ale, včetně některých žen, měli účast na putovním a prorockém životě svého Mistra (srov. Lk 8,1-3). Apoštolové měli od začátku v komunitě zvláštní úlohu a spolu s ním se podíleli na úřadu vedení a hlásání.

Panna Maria

83. Mezi všemi biblickými postavami, které ilustrují tajemství povolání, je třeba zvláštním způsobem hledět na P. Marii, mladou ženu, která svým „ano“ umožnila vtělení. Vytvořila tak podmínky ke vzniku každého dalšího církevního povolání. Zůstává první Ježíšovou učednicí a vzorem pro každé učednictví. Na své pouti víry následovala Maria svého syna až k patě kříže, po zmrtvýchvstání pak provázela rodící se církve k Letnicím. Jako matka a učitelka milosrdenství provází církve i nadále a vzývá Ducha Svatého, který vzbuzuje každé povolání. Je evidentní, že tzv. „mariánský princip“ má přední roli a vnáší světlo do celého života církve v jeho nejrůznějších výrazech. Vedle Panny Marie je i postava Josefa, jejího manžela, příkladným vzorem pro odpověď na povolání.

Povolání jednotlivce i celku

Povolání a poslání církve

84. Plný význam křestního povolání není možné pochopit jinak, než že je pro každého, bez výjimky, povoláním ke svatosti. Toto povolání zahrnuje pozvání k účasti na misijním poslání církve, jehož základním cílem je společenství s Bohem a společenství se všemi lidmi. Církevní povolání jsou mnohočetné a konkrétní výrazy, skrze něž církve naplňuje své povolání být opravdovým znamením evangelia přijatým v bratrském společenství. Různé podoby následování Krista osobitě vyjadřují poslání svědčit o Ježíši, ve kterém každý člověk nalezne spásu.

Různorodost charismat

85. Svatý Pavel se vícekrát ve svých dopisech vrací k tomuto tématu, přirovnává církve k tělu složenému z různých údů a zdůrazňuje, že každý úd je nezbytný a současně je ve vztahu k celku, protože pouze jednota všech umožňuje tělu harmonicky žít. Původ tohoto společenství nachází apoštol v samotném tajemství Nejsvětější Trojice: „Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán; a rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všecko ve všech“ (1 Kor 12,4-6). II. vatikánský koncil a navazující magisterium přináší cenné pokyny, jak vypracovat správnou teologii charismat a úřadů v církvi tak, aby s uznáním a moudrostí byly zúročeny dary milosti, které Duch Svatý vyvolává v církvi, aby ji omladil.

Profese a povolání

86. Mnozí mladí prožívají volbu profese v perspektivě povolání. Nezřídka odmítají atraktivní pracovní nabídky, které nejsou v souladu s křesťanskými hodnotami. Pro studijní obor se rozhodují s otázkou, jak osobní vlohy zúročit ve službě Božímu království. Práce je pro mnohé příležitostí, jak poznat a zúročit dary, které obdrželi; tak se každý aktivně účastní trojičního tajemství stvoření, spásy a posvěcení.

Rodina

87. Poslední dvě synody o rodině, v jejichž návaznosti byla vydána apoštolská exhortace *Amoris Laetitia*, poskytly bohatý příspěvek k povolání rodiny v církvi a jejího nenahraditelného významu ve svědectví evangelia skrze vzájemnou lásku, v darování života dětem a v jejich výchově. Odkazujeme na bohatství posledních dokumentů. Je důležité věnovat se jejich poselství, aby byla mládeži znovu ukázána a srozumitelně předána krása povolání do života v manželství.

Zasvěcený život

88. Dar zasvěceného života, který Duch Svatý vzbuzuje v církvi, má ve své kontemplativní i aktivní podobě zvláštní prorocký význam, neboť je radostným svědectvím o nezištné lásce. Když řeholní komunity a nová společenství žijí autentické bratrství, stávají se školou společenství, centrem modlitby a kontemplace, místem svědectví mezigeneračního a mezikulturního dialogu a prostorem pro evangelizaci a dobročinnou lásku. Poslání mnoha zasvěcených mužů a žen, kteří se na periferii světa starají o nejposlednější, je konkrétní podobou církve, která se věnuje druhým a vychází jim vstříc. V některých oblastech se zasvěcený život potýká s ubývajícím počty a těžkostmi stáří. Pokračuje však v činorodosti a tvořivosti i skrze spoluzodpovědnost mnoha laiků, kteří sdílejí ducha a poslání různých charismat. Církev a svět se nemohou obejít bez tohoto daru povolání, který představuje pro naši dobu velké bohatství.

Služebné kněžství

89. Církev vždy zvláštním způsobem pečovala a pečuje o povolání ke kněžství. Je si vědoma, že je základním prvkem její identity a pro křesťanský život je nezbytné. Proto vždy věnovala zvláštní pozornost formaci a doprovázení seminaristů. Obavy mnohých místních církví z poklesu zájemců nutně vede k reflexi nad povoláním ke kněžské službě a nad pastorační povolání, která by dokázala zprostředkovat charisma Ježíše a jeho povolání stát se pastýří jeho stáde. Také povolání k trvalému jáhenství vyžaduje větší pozornost, protože představuje bohatství, jehož možnosti nebyly ještě dostatečně rozvinuty.

„Single“

90. Synoda se věnovala otázce lidí, kteří žijí ve stavu „single“. Je si vědoma, že tímto termínem lze označit velice odlišné životní situace. Tato situace může záviset na mnoha dobrovolných i nedobrovolných důvodech a na kulturních, náboženských i společenských faktorech. Tato situace může vyjadřovat různé životní příběhy. Církev konstatuje, že tento stav, přijatý v logice víry a chápaný jako dar, se může stát jednou z mnoha cest, skrze kterou se naplní milost křtu a kterou lze směřovat ke svatosti, k níž jsme všichni povoláni.

III. KAPITOLA POSLÁNÍ K DOPROVÁZENÍ

Církev, která doprovází

Čas k rozhodování

91. V současném světě charakterizovaném stále výraznější pluralitou a rostoucími možnostmi, je téma životních rozhodnutí velice důležité v různých oblastech, především s ohledem na stále méně přímočaré životní postupy, vyznačující se velkou nestabilitou. Mladí lidé se často pohybují mezi extrémními a naivními přístupy: někdy si připadají v zajetí předepsaného a nezvratného osudu, jindy se nechají unést abstraktním ideálem výjimečnosti na pozadí neřízené a agresivní soutěživosti.

V širokém měřítku je vnímána nutnost poskytovat službu doprovázení, které povede k hodnotným, stabilním a pevným rozhodnutím. V procesu autentického rozhodování má být církev přítomna, má ho podporovat a doprovázet, čímž plní svou mateřskou úlohu, která vede ke svobodě Božích dětí. Tato služba není ničím jiným než pokračováním v postoji, jakým přistupoval Ježíš Kristus ke svému lidu: věnoval jim srdečnou a stálou přítomnost, láskyplnou a oddanou blízkost a neomezenou něhu.

Společně lámat chléb

92. Jak vypráví příběh učedníků jdoucích do Emauz, doprovázení vyžaduje ochotu společně ujít úsek cesty a navázat důležitý vztah. Původ slova „doprovázet“ (v italštině „accompagnare“, pozn. překladatele) odkazuje na lámání a sdílení chleba (*cum pane*), s veškerou lidskou i svátostnou symbolikou tohoto obrazu. Prvním subjektem doprovázení je tedy komunita jako celek, protože v jejím jádru se rozvíjejí vztahy, které mohou člověka na jeho cestě podepřít a dát mu pevné opěrné body. Doprovázení v procesu lidského a křesťanského dozrávání k dospělému životu je jednou z forem, skrze kterou se společenství může obnovit a obnovovat svět.

Slavení eucharistie je živou památkou velikonoční události, výsadním prostorem pro evangelizaci a předávání víry v rámci poslání církve. Každého člověka v procesu osobního růstu provází zkušenost, že ve shromáždění, které se sejde ke slavení eucharistie, se Ježíš každého osobně dotýká, učí a uzdravuje.

Prostředí a úlohy

93. K úloze doprovázení jsou kromě rodinných členů povolány všechny důležité osoby z různých oblastí: učitelé, animátoři, trenéři a další významné osoby, také odborníci. Kněží, řeholníci a řeholnice nemají sice na doprovázení monopol, mají však specifickou úlohu, která plyne z jejich povolání a kterou je třeba objevit. To požadovali mladí lidé, kteří na synodě zastupovali mnoho dalších. Některé místní církve podtrhly výbornou zkušenost s úlohou katechetů jako průvodců křesťanských komunit a jejich členů.

Doprovázet v začlenění do společnosti

94. Doprovázení nelze omezit na duchovní růst a na úkony křesťanského života. Stejně přínosné je doprovázení k postupnému přijetí zodpovědnosti ve společnosti, například v profesní oblasti nebo ke společensko-politické angažovanosti. Synoda v tomto kontextu doporučuje zúročení sociálního učení církve. V církevních komunitách a ve společnosti, kde sílí přítomnost různých kultur a různých náboženství, je nezbytné specifické doprovázení zaměřené na vztah k odlišnostem, které je třeba ocenit jako vzájemné obohacení a možnost bratrského společenství, proti dvojímu pokušení: individualistické nepřístupnosti a relativismu.

Doprovázení ve společenství, ve skupině, osobní doprovázení

Plodné úsilí

95. Každá spiritualita a iniciativa v církvi jsou povolány ke konkrétnímu zpracování doprovázení, které se vzájemně doplňuje na rovině osobní a komunitární. V některých zvláště citlivých momentech, například ve fázi zásadních životních rozhodnutí nebo v kritických okamžicích, přináší osobní doprovázení zvláštní plody. Zůstává důležité však i v každodenním životě jako cesta k prohloubení vztahu s Pánem.

Synoda zdůrazňuje naléhavost osobního doprovázení seminaristů a mladých kněží, řeholníků ve formaci jako i párů v přípravě na manželství a v prvních letech po uzavření manželství, s inspirací v katechumenátu.

Komunitární a skupinové doprovázení

96. Ježíš doprovázel skupinu učedníků sdílením každodenního života. Komunitární zkušenost zdůrazňuje kvality i limity každého člověka a utváří pokorné vědomí, že bez sdílení obdržených darů ve prospěch všech nelze Pána následovat.

Tato zkušenost pokračuje v církevní praxi, kde jsou mladí lidé začleněni do nejrůznějších skupin, hnutí, sdružení, kde zakoušejí vřelost a přijetí, opravdové vztahy, po kterých touží. Po procesu křesťanské iniciace je začlenění do takovýchto skupin velice důležité, protože poskytuje mladým terén, kde může nadále dozrávat jejich osobní křesťanské povolání. Povzbuzujeme vás, aby v těchto prostředích byli přítomni duchovní, kteří by zajistili vhodné doprovázení.

Vychovatelé a animátoři jsou ve skupinách pro doprovázení opěrným bodem. Přátelství, které vzniká v rámci skupiny, je dobrým předpokladem pro doprovázení vrstevníků.

Osobní duchovní doprovázení

97. Duchovní doprovázení je proces, který má jednotlivci pomoci postupně včlenit různé dimenze života tak, aby umožňovaly Ježíšovo následování. V tomto procesu rozlišujeme tři prvky: naslouchání životu, setkání s Ježíšem a tajemný dialog Boží a lidské svobody. Kdo doprovází, je trpělivý, umí přijímat, podněcuje skutečné otázky a v odpovědích mladých rozeznává znamení Ducha.

V osobním duchovním doprovázení se učíme rozpoznávat, interpretovat a rozhodovat se v perspektivě víry, v naslouchání tomu, co Duch Svatý radí v každodenním životě (srov. papež František *Evangelii gaudium*, č. 169-173). Charisma duchovního doprovázení není ani v církevní tradici nezbytně spojeno se služebným kněžstvím. Dnes - více než kdy jindy - je zapotřebí duchovního vedení, otců a matek, lidí nejen intelektuálně vybavených, ale především s hlubokou zkušeností víry a lidskou zkušeností. Synoda si přeje, aby v této souvislosti bylo nově objeveno také životodárné bohatství zasvěceného života u žen, ale i mezi dobře formovanými laiky – dospělými a mladými.

Doprovázení a svátost smíření

98. Svátost smíření hraje nezastupitelnou roli v životě víry, který se vyznačuje nejen chybami a slabostmi, ale také hříchem. Je třeba správně odlišit svátost smíření od duchovního doprovázení, protože má jiné cíle a jiné formy. Z pastoračního hlediska je v procesu pokání vhodná zdravá a moudrá posloupnost. Je třeba zapojit různé vychovatele, kteří pomohou mladému člověku podívat se na svůj mravní život, aby v něm vyzrálo správné chápání hříchu a aby se především otevřel osvobozující radosti milosrdenství.

Ucelené doprovázení

99. Synoda dále uznává, že je nezbytné propagovat ucelené doprovázení, ve kterém jsou duchovní aspekty přičleněny k aspektům lidským a sociálním. Jak vysvětluje papež František, „duchovní rozlišování nevyklučuje přínos lidské, existenciální, psychologické, sociologické nebo mravní vzdělanosti; avšak je přesahuje“ (srov. *Gaudete et exsultate*, č. 170). Jde o prvky, které je třeba uchopit dynamicky a s úctou k rozličným spiritualitám a kulturám, bez jakékoli marginalizace a beze zmatků.

Psychologické a psychoterapeutické doprovázení, otevřené transcendenci, se může ukázat jako základní pro proces integrace osobnosti. Některé aspekty osobnosti, které jsou zavřené nebo zablokované, se tak mohou více otevřít růstu v duchu povolání. Život mladých lidí je jako rozestavěná stavba se svým bohatstvím i křehkostí. Psychologický přístup by mohl nejen pomoci trpělivě procházet vlastní životní příběh, ale také otevřít otázky, aby bylo v citové oblasti dosaženo co největší stability.

Doprovázení ve formaci ke kněžskému nebo zasvěcenému životu

100. Při přijímání mladých lidí do formačních domů nebo seminářů je důležité prověřit jejich dostatečné ukotvení ve společenství, stabilitu jejich přátelských vztahů s vrstevníky, studijní a pracovní úsilí, jejich vztah k chudobě a utrpení. V duchovním doprovázení je rozhodující začít modlitbou a vnitřním životem, naučit se rozlišovat především ve vlastním životě i skrze různé odříkání a askezi. Celibát pro Boží království (srov. *Mt 19,12*) by měl být chápán jako dar a před svěcením nebo složením slibů by se mělo ověřit, zda přináší svobodu, radost, nezištnost a pokoru. Psychologie je v oblasti citového dospívání a v utváření osobnosti přínosem. Lze ji začlenit do formačního procesu v duchu profesní deontologie a respektování svobody toho, kdo je ve formaci. Rektor nebo zodpovědný za formaci je stále důležitější pro standardizaci formačního procesu a pro dosažení realistického rozlišování za přispění všech osob zapojených do formace. Jeho úloha je důležitá i pro rozhodnutí o eventuálním přerušení formačního procesu nebo pro pomoc při nasměrování k jinému povolání.

Po skončení úvodní formace je třeba zabezpečit stálou formaci a doprovázení kněží a zasvěcených osob, především mladých. Ti se často potýkají s velkými výzvami a neúměrnou zodpovědností. Úloha doprovázení nepatří jen pověřeným osobám, ale mají ji osobně plnit i biskupové a představení.

Kvalitní průvodci

Povolání k doprovázení

101. Mladí lidé různými způsoby požadují, aby byla definována osoba provázejícího. Služba doprovázení je skutečným posláním, požaduje od provázejícího apoštolskou horlivost. Průvodce je stejně jako jáhen Filip povolán, aby uposlechl volání Ducha, aby opustil hradby Jeruzaléma, které symbolizují křesťanskou komunitu, a vydal se do opuštěného a pustého, možná nebezpečného místa, kde musí dostihnout kočár. Když ho s námahou dohoní, musí najít způsob, jak navázat vztah s cestujícím cizincem, aby vyvolal otázku, která by asi spontánně nikdy nepadla (srov. *Sk 8,26-40*). Krátce řečeno, doprovázet znamená dát se se svými kvalitami a schopnostmi k dispozici Pánovu Duchu a doprovázenému a pak mít odvahu se pokorně postavit stranou.

Profil doprovázejícího

102. Dobrý průvodce je člověk vyrovnaný, který umí naslouchat, člověk víry a modlitby, který se vyrovnal se svými slabostmi a křehkostmi. Proto umí přijímat mladé, které provází, bez moralizování a bez falešných ústupků. Když je to třeba, dokáže také bratrsky napomenout.

Vědomí, že doprovázení je posláním, které vyžaduje hluboké zakotvení v duchovním životě, mu pomůže, aby byl vůči mladým, které doprovází, ve svobodném postoji: bude respektovat výsledek jejich cesty, podporovat je modlitbou, radovat se z plodů, které Duch Svatý působí v těch, kdo mu otevírají srdce, aniž by jim nutil vlastní vůli nebo vlastní preference. Stejně tak bude ochoten více sloužit, než být středem, nebude mít majetnické nebo manipulativní sklony, které v lidech vytvářejí namísto svobody závislost. Hluboká úcta k nim bude i nejlepší zárukou proti jakékoli formě ovládnutí či zneužití.

Důležitost formace

103. Aby průvodce mohl vykonávat svou službu, musí rozvíjet svůj duchovní život, žít vztah, pojící ho s Pánem, který mu službu svěřil. Potřebuje také podporu církevního společenství, do kterého patří. Je důležité, aby prošel zvláštní formací k této specifické službě a aby i on mohl čerpat z doprovázení a supervize.

Na závěr je třeba připomenout, že charakteristickým rysem života církve, kterého si mladí lidé velice cení, je ochota a schopnost pracovat v týmu. Takto lze ve formaci mládeže dosáhnout většího přínosu, účinku a dopadu. Schopnost komunitární práce vyžaduje ve vztazích specifickou zralost: naslouchání a schopnost dát prostor druhému, připravenost k odpuštění a ochotu dát se v sázku podle opravdové spirituality společenství.

IV. KAPITOLA UMĚNÍ ROZLIŠOVAT

Církev, prostor pro rozlišování

Různé významy v různých duchovních tradicích

104. U člověka, který je volán k životnímu rozhodnutí, je doprovázení zásadním rozměrem procesu rozlišování. Termín „rozlišování“ je (zde) používán ve vícero významech, které jsou navzájem propojeny. Na obecné rovině vyjadřuje slovo rozlišování proces, ve kterém dochází k důležitým rozhodováním; další význam, který je charakteristický pro křesťanskou tradici a kterému se budeme zvláště věnovat, odpovídá duchovní dynamice, ve které se člověk, skupina nebo komunita snaží poznávat a přijímat Boží vůli v konkrétní situaci: „Všecko zkoumejte, dobrého se držte“ (1 Ts 5,21). Rozlišování jako pozornost k hlasu Ducha Svatého a přijetí jeho volání není nějaký přesný úkon, ale zásadní rozměr Ježíšova životního stylu a jeho základní postoj.

Tématu rozlišování se v církevní historii věnovaly různé spirituality. Podle zaměření daného charismatu a podle historické doby došly k různým akcentům. Během synody jsme našli některé společné prvky řečené odlišným způsobem. Jsou to: Boží přítomnost v životě a historii každého člověka; možnost rozeznat Boží působení; úloha modlitby, svátostného života a askeze; neustálá konfrontace s požadavkem Božího slova; svobodný postoj vůči získaným jistotám; neustálé prověřování v každodenním životě; důležitost vhodného doprovázení.

Zásadní odkaz na Slovo a církev

105. Rozlišování jako „niterný postoj, který se ukotvuje úkonem víry“ (papež František, *Proslov na prvním generálním shromáždění XV. generálního řádného shromáždění biskupské synody 3. října 2018*). Rozlišování ze své podstaty neustále odkazuje na církev. Posláním církve je umožnit, aby se každý člověk setkal s Pánem, který působí v jeho životě a v jeho srdci.

Církevní společenství podporuje ovzduší důvěry a svobody při hledání povolání v prostředí soustředění a modlitby; přináší konkrétní šanci zkoumat vlastní život a objevovat ve světle Božího slova své dary i slabosti; umožňuje setkání se svědky, kteří ztělesňují různé životní volby. Také setkání s chudými naléhavě vede k přehodnocení toho, co je v životě důležité. Svátosti, zvláště eucharistie a svátost smíření, živí a podporují všechny, kdo se vydali hledat Boží vůli.

Součástí každého rozlišování je vždy komunitární rozměr. Nelze ho nikdy zredukovat na pouze individuální rozměr. Současně každé rozlišování apeluje na komunitu a vede ji, aby naslouchala tomu, co Duch Svatý radí skrze duchovní zkušenost svých členů: stejně jako každý věřící, je i církev stále v procesu rozlišování.

Svědomy v rozlišování

Bůh promlouvá k srdci

106. Rozlišování obrací pozornost k tomu, co se odehrává v srdci každého člověka. Termín „srdce“ vyjadřuje v biblických textech střed nitra člověka, kde se naslouchání slovu, kterým se Bůh na něj neustále obrací, stává hodnotícím kritériem života a rozhodnutí (srov. Žl 139). Bible bere v potaz osobní rozměr, současně však zdůrazňuje i rozměr komunitární. Také příslib proroků

– „nové srdce“ – není individuálním darem, ale vztahuje se na celý Izrael, do jehož tradice a historie spásy je každý věřící začleněn (srov. Ez 36,26-27). Evangelia hovoří ve stejném duchu: Ježíš apeluje na důležitost niterného života a vkládá do srdce jádro mravního života (srov. Mt 15,18-20).

Svědomy v křesťanství

107. Apoštol Pavel obohacuje biblickou tradici o srdci a přidružuje k němu termín „svědomí“, který převzal z kultury své doby. Právě ve svědomí lze zachytit plody setkání a společenství s Kristem: spásonosnou přeměnu a přijetí nové svobody. V křesťanské tradici přetrvává svědomí jako privilegované místo speciální intimity s Bohem a setkání s ním, kde promlouvá jeho hlas. „Svědomy je nejtajnější střed a svatyně člověka; v ní je sám s Bohem, jehož hlas mu zaznívá v nitru.“ (cit. Gaudium et spes, č. 16). Toto svědomí nesouvisí s bezprostředním a povrchním pocitem ani s vědomím sebe sama. Jde o transcendentní přítomnost, kterou každý najde ve svém nitru, ale kterou nedisponuje.

Formace svědomí

108. Formace svědomí je celoživotní proces. Učíme se v něm mít stejné smýšlení jako Ježíš Kristus, osvojujeme si kritéria jeho rozhodování a úmysly jeho jednání (srov. *Fil* 2,5). Abychom získali hlubší dimenzi svědomí podle křesťanské vize, je důležitá péče o niterný život. Ta zahrnuje okamžiky ztišení, modlitební kontemplace a naslouchání Božímu slovu, podporu svátostného života a učení církve. Dále je zapotřebí si vytvořit návyk snahy o dobro, což si ověřujeme při zpytování svědomí. Zpytování svědomí je úkon, ve kterém se nejedná jen o vyjmenování hříchů, ale také o poznání Božího díla v každodenní zkušenosti, v historických a kulturních událostech, ve kterých žijeme, a ve svědectví mnohých, kteří nás předešli nebo nás doprovázejí svou moudrostí. To vše napomáhá růstu ctnosti moudrosti, která udává celkový směr životu skrze konkrétní rozhodnutí, v pokojném vědomí svých darů a svých omezení. Šalomoun ve svém mládí prosil o tento dar více než o cokoli jiného (srov. *1 Kr* 3,9)

Církevní svědomí

109. Svědomí každého věřícího je ve své nejosobnější dimenzi chápáno vždy ve vztahu k církevnímu svědomí. Pouze prostřednictvím církve a její tradice můžeme přistoupit ke skutečné Boží tváři, která se zjevuje v Kristu Ježíši. Je zřejmé, že duchovní rozlišování je upřímnou prací svědomí, které samo usiluje o poznání realizovatelného dobra a na jeho základě se pak rozhodujeme zodpovědně, se správným použitím praktického rozumu a ve světle osobního vztahu s Ježíšem.

Rozlišování v praxi

Důvěrný vztah s Pánem

110. Rozlišování jako setkání s Pánem, který promlouvá v niternosti srdce, lze chápat jako skutečnou formu modlitby. Vyžaduje proto vhodný čas k rozjímání, jak v pravidelnosti každodenního života, tak ve speciálních momentech, jako je duchovní obnova, duchovní cvičení, poutě atd. Poctivé rozlišování je živeno všemi příležitostmi k setkání s Pánem a prohloubením důvěrného vztahu s ním; v různých způsobách, ve kterých se zpřítomňuje: svátosti, eucharistie a svátost smíření; v naslouchání Božímu slovu a rozjímání o něm, v *Lectio divina* v komunitě; v bratrské zkušenosti společného života a v setkání s chudými, se kterými se identifikuje Pán Ježíš.

Dispozice srdce

111. Otevřít se hlasu Ducha Svatého vyžaduje určitou vnitřní dispozici. První je pozornost srdce, podporovaná tichem a vyprázdněním vyžadujícím askezi. Stejně tak zásadní je uvědomění si svého skutečného stavu, sebebřijetí a pokání, spojené s ochotou dát do pořádku svůj život,

opustit to, co by mohlo být překážkou, znovu nabýt potřebnou vnitřní svobodu, aby rozhodnutí byla vedena jen Duchem Svatým. Dobré rozlišování vyžaduje také pozornost ke sklonům vlastního srdce, růst ve schopnosti je rozeznávat a pojmenovat. Nakonec požaduje rozlišování odvahu se zapojit do duchovního boje, protože nebudou chybět pokušení a překážky, které Zlo klade naší cestě.

Doprovázení a dialog

112. Různé duchovní tradice se shodují na skutečnosti, že dobré rozlišování vyžaduje pravidelnou konzultaci s duchovním průvodcem. Autentické a osobní slovní vyjádření osobních prožitků usnadňují jejich pochopení. Průvodce současně předává pohled zvenějšku a stává se prostředníkem mateřské přítomnosti církve. Jde o delikátní úlohu, které jsme věnovali předchozí kapitolu.

Rozhodnutí a potvrzení

113. Rozlišování jako dimenze životního stylu Ježíše a jeho učedníků umožňuje konkrétní procesy, které jsou zaměřeny na opuštění váhavosti a přijetí zodpovědnosti skrze rozhodnutí. Proces rozlišování proto nemůže trvat nekonečně, a to jak na osobní rovině, tak komunitární a institucionální. Po rozhodnutí následují stejně zásadní fáze uvedení do praxe a ověření v každodenním životě. Je tedy nutné pokračovat v pozorném naslouchání vnitřních rezonancí, abychom zachytili hlas Ducha Svatého. Konkrétní praxe má v této fázi specifickou důležitost. Různé duchovní tradice zvláště zdůrazňují význam bratrského života ve službě chudým, prověření učiněných rozhodnutí a místo, kde se lidé zcela projeví.

III. ČÁST **„JEŠTĚ TU HODINU SE VYDALI NA CESTU“**

114. Tu si mezi sebou řekli: „*Což nám nehořelo srdce, když k nám na cestě mluvil a odhaloval smysl Písma?*“ *Ještě tu hodinu se vydali na cestu a vrátili se do Jeruzaléma. Tam našli pohromadě jedenáct (apoštolů) i jejich druhy. Ti řekli: „Pán skutečně vstal a zjevil se Šimonovi.“ Oni sami pak vypravovali, co se jim přihodilo na cestě a jak ho poznali při lámání chleba (Lk 24,32-35).*

Od naslouchání Božímu slovu přecházíme k radosti ze setkání, které nám naplňuje srdce, dává smysl životu a rozprouďí novou energii. Tváře se naplní jasem a naše putování dostává nový rozlet: je to světlo a síla odpovědi na povolání a stává se posláním pro komunitu a pro svět. Bez otálení a beze strachu se učedníci vracejí na svou cestu, aby šli za svými bratry a svědčili o setkání s Ježíšem zmrtvýchvstalým.

Mladá církev

Obraz zmrtvýchvstání

115. V návaznosti na velikonoční inspiraci učedníků jdoucích do Emauz přináší obraz Marie Magdalské (srov. *Jan 20,1-18*) světlo na cestu, kterou se chce církev na znamení této synody s mladými a pro mladé vydat. Je to cesta vzkříšení, která vede ke zvěstování a poslání. Marie Magdalena, která hluboce touží po Pánu, překonává temnotu noci a utíká za Petrem a druhým učedníkem. Její kroky podněcují jejich kroky, její ženská oddanost předchází kroky apoštolů a otevírá jim cestu. Ráno toho dne, prvního po sobotě, přichází překvapení ze setkání: Maria hledala, protože milovala, ale nachází proto, že je milovaná. Zmrtvýchvstalý se dává poznat, oslovuje ji jménem a žádá ji, aby ho nezadržovala, protože jeho zmrtvýchvstalé tělo není

pokladem, který je třeba uschovat, ale tajemstvím, o které je třeba se podělit. Tak se stává první misionářkou, učednicí, apoštolkou apoštolů. Je uzdravena jeho ranami (srov. *Lk 8,2*) a svědčí o jeho zmrtvýchvstání. Je obrazem mladé církve, o které sníme.

Jít cestou s mladými

116. Zápal pro hledání pravdy, úžas nad Pánovou krásou a schopnost sdílet a radovat se z hlásání žijí také dnes v srdci mnoha mladých, kteří jsou živými údy církve. Nejde tedy o to, dělat něco „pro ně“, ale žít ve společenství „s nimi“, společně růst v chápání evangelia a v hledání autentických forem, jak ho žít a svědčit o něm. Zodpovědná účast mladých na životě církve není možností, nýbrž požadavkem života ze křtu a neodmyslitelnou součástí života každého společenství. Potíže a slabosti mladých lidí nám pomáhají být lepšími, jejich otázky jsou výzvou, jejich pochybnosti zpovídají kvalitu naší víry. Jsou nutné i jejich kritiky, protože skrze ně nezřídka promlouvá Pánův hlas, který od nás žádá obrácení srdce a obnovu struktur.

Touha být v kontaktu s mnoha mladými/oslovit mnoho mladých

117. Během synody jsme se stále zamýšleli nad mladými lidmi. Měli jsme ale na mysli nejen ty, kteří patří do církve a aktivně v ní působí, ale i ty, kteří mají jiné životní názory, vyznávají jinou víru nebo se považují za ty bez jakéhokoli náboženského směru. Všichni mladí lidé bez výjimky jsou v Božím srdci, tedy i v srdci církve. Řekněme si však upřímně, že ne vždy to, co ústy tvrdíme, má reálný dopad na naše pastorační aktivity. Zůstáváme často uzavřeni ve svém prostředí, kam jejich hlas nedosáhne, nebo se věnujeme méně namáhavé a více uspokojující činnosti. Tím potlačujeme zdravý pastorační „neklid“, který nás vyvádí z našich domnělých jistot. Evangelium nás však přece pobízí, abychom byli odvážní. Chceme to udělat bez domýšlivosti a proselytismu, svědectvím o Pánu a podanou rukou všem mladým lidem na světě.

Duchovní, pastorační a misijní obrácení

118. Papež František nám často připomíná, že to není možné bez skutečného procesu obrácení. Jsme si vědomi, že nejde jen o organizování nových aktivit, a nechceme snít o „expanzivních, malicherných a přesně narýsovaných apoštolských plánech typických pro poražené generály“ (papež František, *Evangelii gaudium*, č. 96). Víme, že abychom byli hodnověrní, musíme projít církevní reformou, která znamená očistit srdce a změnit styl. Církev se musí nechat skutečně utvářet eucharistií, kterou slaví jako vrchol a pramen svého života: chléb utvořený mnoha klasy, lámaný pro život světa. Plodem této synody, rozhodnutím, ke kterému nás inspiroval Duch Svátý v naslouchání a rozlišování, je vykročit spolu s mladými a jít ke všem, abychom svědčili o Boží lásce. Tento proces můžeme popsat slovy o synodalitě pro misii, neboli misijní synodalitě: „Realizace synodální církve je neodmyslitelným předpokladem pro nový misijní impuls, který by znamenal zapojení celého Božího lidu.“¹ To je prorocká vize II. vatikánského koncilu, kterou jsme dosud nepřijali v celé její šíři a neaplikovali její dopad do

¹ MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, *La sinodalità nella vita e nella missione della Chiesa (Synodalita v životě a poslání církve)* 2. března 2018, č. 9. Dokument ilustruje, mimo jiné, povahu synodality takto: „Synodní dimenze církve vyjadřuje subjektivní aktivní charakter všech pokřtěných a současně specifickou úlohu biskupů v kolegiálním a hierarchickém společenství s papežem. Tato ekleziologie vyzývá, aby bylo rozvíjeno synodní společenství mezi „všemi“, „některými“ a „jedním“. Synodalita na různých rovinách a v různých formách, v lokálních církvích, v jejich seskupení na regionální rovině a v univerzální církvi, žití tzv. *sensus fidei universitas fidelium* („všichni“), služba vedení biskupského kolegia, každého se svým presbyterem („někteří“), a služba jednoty biskupa a papeže („jeden“). Takto dojde k propojení skrze synodní dynamiku komunitárního aspektu, který zahrnuje celý Boží lid, kolegiální rozměr, vztahující se k vykonávání biskupské služby a ke službě primátu římského biskupa. Tato souvztažnost podporuje *singularis conspiratio* mezi věřícími a pastýři, která je obrazem věčného *conspiratio* žitého v Nejsvětější Trojici.“ (č. 64).

každodenního života, k němuž nás vede papež František slovy: „Proces *synodality* je proces, který Bůh očekává od církve III. tisíciletí“ (papež František, *Proslov u příležitosti 50. výročí ustavení biskupské synody*, 17. října 2015). Jsme přesvědčeni, že toto rozhodnutí, plod modlitby a diskuse, dovolí církvi, aby se z Boží milosti více ukázala jako „mladost světa“.

I. KAPITOLA MISIJNÍ SYNODALITA CÍRKVE

Zásadní dynamika

Mladí lidé žádají, abychom šli společně

119. Od chvíle, kdy se synoda rozhodla věnovat mládeži, udělala církev jako celek konkrétní rozhodnutí: považuje toto poslání za epochální pastorační prioritu, které je třeba věnovat čas, energii a prostředky. Od začátku přípravy vyjádřili mladí lidé touhu, aby byli zapojeni, oceněni, aby mohli být protagonisty života a poslání církve. Během této synody jsme zažili, že společná odpovědnost s mladými křesťany je pramenem hluboké radosti i pro biskupy. Tato zkušenost je znamením plodů Ducha Svatého, který nepřetržitě obnovuje církev a vede ji k synodalitě jako ke způsobu jejího bytí a jednání. Podporuje účast všech pokřtěných, lidí dobré vůle, každého věku, životního stavu a povolání. V této synodě jsme zakusili, že kolegiální, která sjednocuje biskupy *cum Petro et sub Petro*, je v naléhavé starosti o Boží lid volána, aby se skrze synodalitu na všech rovinách uspořádala a obnovila.

Synodní proces pokračuje

120. Uzavření synodních prací a dokument, který shrnuje jejich plody, není ukončením synodního procesu, nýbrž jeho etapou. Jelikož konkrétní podmínky, reálné možnosti a naléhavé potřeby mládeže jsou v různých zemích a kontinentech velice odlišné, byť je spojuje jediná víra, zveme biskupské konference a místní církve, aby v tomto procesu pokračovaly. Ať zahájí procesy společného rozlišování, které do svých usnesení zapojí nejen biskupy, jako tomu bylo na této synodě. Tyto církevní procesy by měly probíhat v duchu bratrského naslouchání a dialogu mezi generacemi s cílem vypracovat pastorační výhledy obzvláště vnímavé na mládež na okraji společnosti a na ty, kdo mají malý kontakt s církevním společenstvím nebo ho nemají vůbec. Je naším velkým přáním, aby se tohoto procesu účastnily rodiny, řeholní instituty, sdružení, hnutí a sami mladí lidé tak, aby se zkušenost těchto dní synody rozšířila jako plamen.

Synodní podoba církve

121. Zkušenost synody vedla účastníky k pochopení důležitosti synodální podoby církve pro hlásání a předávání víry. Účast mladých lidí přispěla k probuzení synodality, která je „základní dimenzí církve“ (...). Jak říká sv. Jan Zlatoústý, „církev a synoda jsou synonymem“, protože církev není nic jiného než společná cesta Božího stádece na cestách dějin, vstříc Kristu Pánu (papež František, *proslov u příležitosti ustanovení biskupské synody*, 17. října 2015). Synodalita charakterizuje jak život, tak poslání církve. Církev je Božím lidem tvořeným mládeží, starými lidmi, muži a ženami každé kultury a každého původu. Je Kristovým tělem, ve kterém jsme k sobě navzájem údy, počínaje tím, kdo je vytěšňován na okraj společnosti a pošlapáván. V diskusích a skrze svědectví poukázala synoda na některé základní rysy synodálního stylu, ke kterému máme všichni konvertovat.

122. Víra se předává vztahem s Kristem, s druhými, s komunitou. Vzhledem ke svému poslání je církev zvána, aby přijala podobu vztahovosti, která staví na naslouchání, přijetí, dialogu, na společném rozlišování v procesu, který proměňuje život těch, kdo se ho účastní. „Synodální církev je církev naslouchající s vědomím, že naslouchat je „více než slyšet“. Je to vzájemné naslouchání, ve kterém se každý může něčemu naučit. Věřící, biskupské kolegium, římský biskup; jedni v naslouchání druhým; všichni v naslouchání Duchu Svatému, „Duchu pravdy“ (*Jan 14,17*), abychom pochopili, co „praví církevním obcím“ (*Zj 2,7*) (Papež František, *Proslov u příležitosti 50. výročí ustanovení biskupské synody*, 17. října 2015). Takto se církev stává „stanem setkávání“, kde je uchovávána archa úmluvy (srov. *Ex 25*): církev dynamická, církev v pohybu, která doprovází kráčeje, posílena mnoha charismaty a svátostnou službou. Tak se Bůh zpřítomňuje v tomto světě.

Církev participující a spoluzodpovědná

123. Charakteristickým rysem tohoto církevního stylu je zúročení charismat, která Duch Svatý skrze dynamiku spoluzodpovědnosti daruje podle povolání a úlohy každého z členů církve. K tomu je zapotřebí obrácení srdce a ochota vzájemně si naslouchat. Tím se buduje efektivní společné smýšlení. Živení tímto duchem budeme moci postupovat k církvi participující a spoluzodpovědné, schopné zúročit bohatství různorodosti, které ji utváří. Taková církev vděčně uchopí také přínos laiků, tedy i mladých lidí a žen, zasvěceného života, skupin, sdružení, hnutí. Nikdo nesmí být postaven stranou nebo se sám postavit stranou. Je to způsob, jak se vyvarovat klerikalismu, který mnohé z rozhodovacích procesů vylučuje, jako i klerikalizaci laiků, ve které se uzavírají, namísto toho, aby byli vedeni k misijnímu úsilí ve světě.

Synoda požaduje, aby mladí lidé byli aktivně řádně a efektivně zapojeni do spoluzodpovědnosti v místních církvích jako i v orgánech biskupských konferencí a univerzální církve. Dále požaduje, aby byla posílena činnost sekce mládeže v rámci Kongregace pro laiky, rodinu a život. Konkrétně také skrze ustanovení orgánu s mezinárodním zastoupením mládeže.

Procesy komunitárního rozlišování

124. Zkušenost společné cesty jako Božího lidu napomáhá stále lepšímu pochopení autority v optice služby. Od pastýřů je požadována schopnost podporovat spolupráci na svědectví a poslání. Je požadována schopnost provázet proces komunitního rozlišování, aby znamení času byla vykládána ve světle víry a pod vedením Ducha Svatého, za přispění všech členů komunity, počínaje těmi, kdo se nacházejí na okraji. Církevní představitelé s těmito schopnostmi potřebují specifickou formaci k synodalitě. V tomto kontextu se jeví jako slibné zorganizovat společnou formaci mladých laiků, řeholníků a seminaristů, zvláště na téma vykonávání autority a práce v týmu.

Styl pro poslání

Misijní společenství

125. Synodní život církve je ze své podstaty zaměřen na misijní poslání: „je jakoby svátost neboli znamení a nástroj vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva“ (*Lumen gentium*, č. 1) až do dne, kdy bude Bůh „všechno ve všech“ (*1 Kor 15,28*). Mladí lidé, otevření Duchu, mohou pomoci církvi realizovat velikonoční přechod od „individualisticky chápaného „já“ k církevnímu „my“, kde každé „já“, oděné Kristem (srov. *Gal 2,20*), žije a kráčí s bratry a sestrami jako zodpovědný a aktivní subjekt v jediném poslání Božího lidu (*Mezinárodní teologická komise, La sinodalita nella vita e nella missione della Chiesa*, 2. března 2018, č. 107). Stejně přejítí, z podnětu Ducha Svatého a pod vedením pastýřů, se má odehrát v křesťanské komunitě, která je povolána vyjít ze sebestředného „já“ vlastního sebezachování ke službě budování „my“, které zahrnuje celou lidskou rodinu a celé tvorstvo.

Poslání v dialogu

126. Tato základní dynamika má konkrétní dopad na realizaci poslání k mladým lidem, které vyžaduje upřímně a nekompromisně rozproudit dialog se všemi lidmi dobré vůle. Jak řekl sv. Pavel VI., „Církev se stává slovem; církev se stává poselstvím; církev se stává rozhovorem“ (Ecclesiam suam, č. 67). Svět je charakteristický různorodostí národů a kultur, společná cesta je základem pro to, aby iniciativy solidarity, integrace a podpory spravedlnosti byly věrohodné a účinné. Církev má ukázat, v čem spočívá kultura setkání a nezištnost.

Právě mladí lidé, kteří žijí v každodenním kontaktu s vrstevníky jiných křesťanských konfesí, náboženství, přesvědčení a kultur, podněcují celou křesťanskou komunitu, aby žila ekumenismus a mezináboženský dialog. To vyžaduje odvahu *parresie* ve slovech, pokoru v naslouchání, přijetí askeze a mnohdy i mučednictví.

127. Dialog v praxi a hledání společných řešení je zjevnou prioritou v době, kdy demokratické systémy čelí nízké politické participaci a neúměrnému vlivu malých zájmových skupin, které nemají v národě velkou odezvu, s nebezpečím redukcionistických, technokratických a autoritářských proudů. Věrnost evangeliu nasměřuje tento dialog k hledání dopřát sluchu dvojímu volání: křiku chudých a křiku země (srov. papež František *Laudato si'*, č. 49). Na tento křik jsou obzvláště citliví mladí lidé. Do sociálních procesů přinášejí inspiraci tyto principy sociální nauky: lidská důstojnost, univerzální rozdělení majetku, upřednostnění chudých, primát solidarity, subsidiarita a péče o společný domov. Žádné povolání v církvi se nemůže vyčlenit z této komunitární dynamiky vycházení a dialogu. Každá snaha o doprovázení se proto musí poměřit s tímto cílem v přednostní péči o nejvíce chudé a nejvíce zranitelné.

II. KAPITOLA JÍT SPOLEČNĚ KAŽDODENNÍM ŽIVOTEM

Od struktur ke vztahům

Od delegování k zapojování

128. Misijní synodalita se netýká jen církve na všeobecné rovině. Potřeba jít po cestě společně a vydávat skutečné svědectví bratrství v obnoveném a zřetelnějším komunitním životě se týká zejména jednotlivých společenství. V každém místním uskupení je třeba probudit vědomí, že jsme Boží lid, který má zodpovědnost za vtělování evangelia v různých prostředích a ve všech všednodenních situacích. K tomu je třeba opustit logiku pověřování, která velice ovlivňuje pastorační život.

Vezměme si například katechezi při přípravě na svátosti. Je to úloha, kterou mnohé rodiny zcela nechávají na farnosti. Toto uvažování má za následek riziko, že mladí lidé budou chápat víru nikoli jako světlo pro běžný život, nýbrž jako soubor pouček a pravidel, které patří do prostředí odděleného od jejich života. Naopak je důležité postupovat společně: farnost potřebuje rodinu, aby mladí mohli prožít každodenní realitu víry; rodina naopak potřebuje katechety a farní strukturu, aby mladým poskytla živější vizi křesťanství, aby je uvedla do života společenství a otevřela jim širší obzory. Nestačí struktury, pokud se v nich neutvářejí skutečné vztahy. Právě kvalita těchto vztahů evangelizuje.

Obnova farnosti

129. Farnost je zapojena do tohoto procesu, aby nabyla podobu více životodárného společenství, aby byla prostředím, ze kterého se šíří pozornost k posledním. V tomto časovém údobí historie

se ukazují určité znaky, které dokládají, že v různých případech farnost nedokáže odpovídat duchovním požadavkům současných lidí. Příčinou jsou především některé faktory, které zásadně změnily životní styl lidí. Žijeme totiž v kultuře „bez hranic“, která se vyznačuje novým propojením prostoru a času i vzhledem k digitálním komunikacím. Je charakterizována neustálou mobilitou. Pojetí farnosti vytýčené pouze územními hranicemi, neschopné vyslechnout různorodé návrhy věřících, zvláště mladých lidí, by v takovémto prostředí uvěznilo farnost do nepřijatelného konzervatismu a do alarmujícího pastoračního zacyklení. Je proto zapotřebí přehodnocení farnosti z hlediska pastorace, a sice v logice církevní spoluzodpovědnosti a misijního elánu, s rozvitím synergií na daném území. Pouze tak se bude moci stát důležitým místem, které odpovídá životu mládeže.

Otevřené a čitelné struktury

130. V duchu větší otevřenosti a většího sdílení je důležité, aby si jednotlivá společenství položila otázku, zda jsou životní styl a struktury pro mladé lidi názorným svědectvím evangelia. Soukromý život mnohých kněží, sester, řeholníků a biskupů je nepochybně střídavý a ve službě lidem; pro většinu je však neviditelný, zvláště pro mládež. Mnozí mají dojem, že náš církevní svět je uskupení, který je třeba dešifrovat. Jsou spíše stranou úloh, které zastáváme, a stereotypů, které je doprovázejí. Způsobme, aby náš běžný život byl ve všech svých výrazech přístupnější. Účinná blízkost, sdílení prostor a aktivit vytvářejí podmínky pro autentickou komunikaci bez předsudků. Tímto způsobem Ježíš hlásal Boží království a po této cestě nás vede i dnes jeho Duch.

Život komunity/společenství

Mozaika tváří

131. Synodální a misijní církve se projevuje v místních společenstvích, kam patří mnoho různých lidí. Již od počátků neměla církev přísnou a unifikující formu, ale rozvíjela se jako mnohotvárné společenství lidí s různou vnímavostí, různým původem a kulturou. Právě tímto ukázala, že v hliněných nádobách lidské křehkosti nese jedinečný poklad trojičního života. Harmonie je darem Ducha Svatého, neruší odlišnosti, ale uvádí je do souladu, a vytváří tak symfonické bohatství. Toto setkání rozdílných lidí v jediné víře je zásadní podmínkou pro pastorační obnovu našich společenství. Zaměřuje se na hlásání, slavení a službu, tedy na základní prostředí běžné pastorace. Jedna lidová moudrost říká, že „k výchově dítěte je zapotřebí celé vesnice“. Tento princip platí i pro všechny oblasti pastorace.

Místní společenství

132. Skutečné společenství mnoha tváří ovlivňuje také začlenění v daném místě, otevřenost životu ve společnosti, setkávání s občanskými institucemi. Pouze sjednocené a mnohotvaré společenství dokáže být otevřenou nabídkou a přinášet světlo evangelia do společenského života, který je pro nás dnes výzvou: otázka ekologie, práce, podpora rodiny, marginalizace, obnova politiky, kulturní a náboženská pluralita, proces spravedlnosti a míru, digitální svět. K tomu již v různých církevních uskupeních a hnutích dochází. Mladí žádají, aby chom nečelili těmto výzvám sami a aby chom vedli dialog se všemi - nikoli pro uzurpování moci, nýbrž aby chom přispěli k obecnému dobru.

Kérygma a katecheze

133. Základním posláním křesťanského společenství je zvěstování Ježíše Krista, mrtvého a zmrtvýchvstalého, který nám zjevil Otce a daroval nám Ducha. Součástí takové zvěsti je pozvání adresované mladým lidem, aby ve svém životě objevili znamení Boží lásky a objevili společenství jako místo setkání s Kristem. Toto pozvání je základem katecheze mládeže, který je

třeba stále oživovat. Propůjčuje katechezi kérygmatický rozměr (srov. papež František, *Evangelii gaudium*, č. 164). Důležitá je snaha, aby formace byla kontinuální a pestrá, aby zahrnovala autentickou spiritualitu mládeže; živé poznání Ježíše Krista a jeho evangelia, schopnost dívat se na svou zkušenost a historické události optikou víry, doprovázení k modlitbě a liturgickému slavení, úvod do *Lectio divina*, podpora svědectví dobročinné lásky a propagace spravedlnosti.

Katecheze by měla vést k úzkému propojení víry s každodenní konkrétní zkušeností, se světem citů, pout, s radostmi i zklamáními, které lze zakusit při studiu i práci. Je třeba, aby obsahovala sociální nauku církve, aby byla otevřená jazyku krásy, hudbě a různým uměleckým vyjádřením a digitálnímu způsobu komunikace. Je třeba do ní zahrnout oblast těla, citů a sexuality, protože mezi výchovou k víře a výchovou k lásce je úzká vazba. Zkratka víru je třeba pojímat jako praxi neboli způsob přebývání ve světě.

V rámci katecheze mládeže je zapotřebí hledat nové výrazy a metodologie, aniž bychom ztratili z dohledu to podstatné, tj. setkání s Kristem, který je srdcem katecheze. Oceněny byly *YouCat*, *DoCat* a podobné nástroje, jakož i katechismy různých biskupských konferencí. Nezbytné je věnovat se katechetům, kterými jsou často mladí ve službě ostatním mladým, téměř vrstevníkům. Důležitá je péče o jejich formaci a dostatečné ocenění jejich služby v rámci společenství.

Liturgie jako střed

134. Pro společenství a synodalitu církve je životodárné eucharistické slavení. Je místem pro předávání víry a misijní formace, kde se ukazuje, že společenství žije z milosti, nikoli z díla svých rukou. Slovy východní tradice můžeme říci, že liturgie je místem setkání s Božím služebníkem, který ovazuje naše rány a připravuje pro nás velikonoční hostinu, vysílá nás, abychom stejně tak vyšli k našim bratrům a sestrám. Znovu se jednoznačně ukazuje, že snaha o slavení ve vznešené jednoduchosti a se zapojením různých služeb laiků je zásadním momentem konverze církve k misijnímu poslání. Mladí lidé ukázali, že dokáží ocenit a intenzivně prožít autentické obřady, ve kterých nádhera gest, připravené kázání a zapojení společenství reálně promlouvají o Bohu. Je tedy třeba vítat jejich aktivní účast, ale udržet úžas nad Tajemstvím; vyjít vstříc jejich smyslu pro umění a hudbu, ale pomoci jim pochopit, že liturgie není pouhým výrazem sebe sama, ale úkonem Krista a církve. Stejně tak důležité je vést mladé k tomu, aby objevili hodnotu eucharistické adorace jako prodloužení bohoslužby, ve které lze prožít kontemplaci a tichou modlitbu.

135. Velkou důležitostí na cestě víry má také svátost smíření. Mladí lidé potřebují zakusit, že jsou milováni, že je jim odpuštěno a že jsou smířeni, a mají tajný stesk po Otcově milosrdném objetí. Je proto důležité, aby kněží byli velkodušně k dispozici pro slavení této svátosti. Slavení kající bohoslužby v rámci společenství vyjadřuje církevní rozměr této svátosti a pomáhá mladým, aby přistoupili k individuální svátosti smíření.

136. Důležitou roli v přístupu mládeže k životu víry praktickým, citlivým a bezprostředním způsobem hraje v mnoha prostředích lidová zbožnost. Lidová zbožnost zúročuje řeč těla a citovou účast a přináší touhu vstoupit do kontaktu s Bohem, často prostřednictvím Matky Boží a svatých.

Pout' je pro mladé lidi cestou, která se stává metaforou života a církve: když kontemplanujeme nádheru tvorstva a umění, prožíváme bratrství ve spojení s Pánem v modlitbě, vytvářejí se tak nejlepší podmínky pro rozlišování.

Velkodušnost diakonie

137. Mladí lidé mohou přispět k obnově farních komunit a vytvářet bratrskou komunitu, která je nablízku chudým. Chudí, vyloučení mladí lidé, ti, kdo nejvíce trpí, se mohou stát počátkem obnovy společenství. Je třeba je rozpoznat jako subjekty evangelizace, které nám napomohou se uchránit duchovního „zesvětštění“. Mladí lidé jsou často vnímaví k rozměru *diakonie*. Mnozí z nich aktivně pracují jako dobrovolníci a ve službě nacházejí cestu, jak se setkat s Pánem. Péče o poslední se tak reálně stává vírou v praxi a skrze ni pochopíme „lásku, jež umí ztrácet“, která je středem evangelia a je základem celého křesťanského života. Chudí lidé, malí, nemocní a staří jsou tělem trpícího Krista. Dát se jim ke službě je tedy způsobem, jak se setkat s Pánem. Je privilegovaným místem pro rozlišení vlastního povolání. V různých prostředích je požadována zvláštní otevřenost vůči migrantům a uprchlíkům. Spolu s nimi je třeba se přičinit o přijetí, ochranu, podporu a integraci. Začlenění chudých lidí do společnosti činí z církve domov křesťanské lásky.

Pastorace mládeže v optice povolání

Církev, domov pro mládež

138. Pouze pastorace vedoucí k obnově a péči o vztahy a o kvalitu křesťanské komunity, bude pro mládež důležitá a atraktivní. Církev se jim tak bude moci ukázat jako přívětivý domov s ovzduším rodiny, důvěry a důvěrnosti. Touha po bratrství, která opakovaně vyšla do popředí z příspěvků mladých během synody, požaduje po církvi, aby byla „matkou všem a domovem mnohým“ (papež František *Evangelii gaudium*, č. 287). Pastorace má za svůj úkol realizovat v historii univerzální mateřství církve skrze konkrétní a prorocká gesta každodenního radostného přijetí, které z ní tvoří pro mladé lidi domov.

Oživení pastorace povolání

139. Povolání je jakýmsi těžištěm člověka, k němuž se řadí další rozměry osobnosti. Tento princip se netýká pouze jednotlivého věřícího, ale také pastorace jako celku. Je tedy velice důležité si objasnit, že pouze v dimenzi povolání může celá pastorace najít jednotící prvek, protože v něm nachází svůj původ a završení. V procesu probíhající pastorační konverze se tedy nepožaduje posílit pastorační povolání coby separovaného a nezávislého sektoru, nýbrž oživit celou pastorační církev představením různých povolání. Cílem pastorace je pomoci všem a každému, skrze proces rozlišování, dojít ke „Kristově plnosti“ (srov. *Ef 4,13*).

Pastorace povolání pro mládež

140. Od začátku synodní cesty vyšla silně do popředí potřeba zkvalitnit pastorační povolání mládeže. Důležité jsou především dva neodmyslitelné aspekty pastorace, určené mladým generacím: je „mladistvá“, protože její adresáti prožívají ojedinělý a neopakovatelný věk života, kterým je mládí, a má aspekt „povolání“, protože mládí je privilegovanou etapou životních rozhodnutí a odpovědí na Boží povolání. Rozměr povolání pastorace mládeže nelze chápat exklusivně, ale intenzivně. Bůh volá v každém věku života – od mateřského lůna až po stáří, ale mládí je privilegovaným momentem naslouchání, ochoty a přijetí Boží vůle.

Synoda dále navrhuje, aby v rámci biskupské konference bylo ustanoveno „centrum pastorace mládeže“ se zaměřením na povolání, které může pomáhat diecézním zodpovědným a místním pracovníkům v jejich formaci a podpořit jejich způsobilost k činnosti s mladými a pro mladé.

Od fragmentace k integraci

141. Byť uznáváme, že je plánování pro pastorační oddělení nutné, abychom se vyhnuli improvizaci, při různých příležitostech synodní otcové sdělovali své rozladění z určité fragmentace církevní pastorace. Měli zvláště na mysli pastorační, která se týká mládeže:

pastorace mládeže, rodiny, povolání, školní a univerzitní pastorace, sociální, kulturní, charitativní, volnočasová atd. Zvyšování počtu specializovaných, ale často oddělených úřadů nepřispívá k významu toho, co nabízí křesťanství. V roztržitém světě, který přináší chaos a znásobuje rozdrobenost, potřebují mladí lidé pomoc sjednotit život, chápat a rozlišovat hloubku každodenních zkušeností. Pokud je toto prioritou, je nezbytná větší koordinace a integrace mezi různými oblastmi, přejít od práce pro „úřady“ k práci pro „projekty“ (plány).

142. Během synody se v různých příležitostech hovořilo o Světovém dni mládeže a také o ostatních událostech, které se odehrávají na rovině kontinentu, národa, diecéze, spolu s těmi, které organizují sdružení, hnutí, řeholní komunity a ostatní církevní subjekty. Takovéto chvíle setkání a sdílení jsou povětšinou všude oceňované, protože přinášejí možnost putování, zakoušení bratrství všech, radostné sdílení víry a růst v sounáležitosti s církví. Pro mnohé mladé lidi to byl zážitek proměny, kdy zakusili krásu Pánovy tváře a udělali důležitá životní rozhodnutí. Nejlepší plody těchto zážitků lze zakusit v každodenním životě. Je důležité plánovat takovéto setkání jako významné etapy širší formace.

Centra mládeže

143. Výchovnou činnost církve dokládají specifická prostředí, kde se křesťanské společenství věnuje mládeži: oratoře, centra mládeže a další podobné struktury. V mnoha ohledech upadají, zůstávají však privilegovanými prostory, kdy se církve stává pro dospívající a mladé pohostinným domovem. Zde mohou objevovat své talenty a dát je k dispozici ve službě. Tato centra předávají bohaté výchovné dědictví, kterého je třeba plně využít k podpoře rodiny a samotné občanské společnosti.

V aktivitách církve, která vychází vstříc, je však třeba se zaměřit na kreativní a flexibilní obnovu těchto center. Od koncepce statických center, kam mohou mladí lidé přijít, je třeba přejít k myšlence pastoračních subjektů, jdoucích směrem k mladým lidem a s nimi. Tyto subjekty budou schopné setkat se s mladými v jejich základních prostředích života, jakými jsou: škola, digitální svět, existenční periferie, venkov, pracovní prostředí, hudba a umění atd. Zrodí se tak nový, více dynamický a aktivní apoštolát.

III. KAPITOLA OBNOVENÉ MISIJNÍ ODHODLÁNÍ

Některé naléhavé výzvy

144. Synodalita je metodou, kterou církve může čelit starým i novým výzvám, může shromažďovat a vést k dialogu všechny její členy, počínaje mladými lidmi. Díky synodním pracím jsme v první části tohoto dokumentu popsali některé oblasti, ve kterých je naléhavé zavést nebo obnovit církevní elán k realizaci poslání církve, které jí Kristus svěřil. Snažíme se tomuto tématu věnovat konkrétněji zde.

Poslání v digitálním světě

145. Digitální oblast představuje pro církve výzvu na mnoha rovinách; je tedy nezbytné prohloubit poznání její dynamiky a její dosah z hlediska antropologického a etického. To vyžaduje nejen se v ní pohybovat a podporovat její komunikační potenciál s výhledem na křesťanské hlásání, ale také proniknout evangeliem její kulturu a dynamiku. Některé takové aktivity jsou již v běhu, je třeba je povzbudit, prohloubit a sdílet. Priorita, kterou mnozí připisují obrazu jako komunikačnímu prostředku, nemůže neklást otázku o způsobech předávání víry na základě naslouchání Božímu slovu a čtení Písma svatého. Mladí křesťané, rodilí v digitálním

světě jako jejich vrstevníci, zde nacházejí skutečné poslání. Mnozí jsou zde již angažováni. Sami mladí ostatně, žádají, aby byli doprovázeni v rozlišování způsobu, jak žít v silně digitalizovaném prostředí, aby umožnilo uchopit příležitosti a předcházet rizikům.

146. Touhou synody je, aby na patřičných církevních rovinách vznikly speciální sekce nebo centra pro kulturu a digitální evangelizaci, které se za nezbytného přispění mladých lidí budou věnovat církevní aktivitám a úvahám v této oblasti. Kromě výměny osvědčených dobrých postupů na osobní a komunitární rovině a rozvoje vhodných nástrojů digitální formace a evangelizace, by se také mohly věnovat správě katolických webů, jejich ověřování, aby bylo zabráněno šíření *fake news* o církvi. Dalším úkolem je hledat cesty, jak přimět veřejné autority, aby stále přesvědčivěji prosazovaly politiku a nástroje pro ochranu nezletilých na webu.

Migranti: bořit zdi a stavět mosty

147. Mnozí migranti jsou mladí lidé. Univerzální rozšíření církve jí umožňuje velkou příležitost k dialogu v komunitách, ze kterých odcházejí a do kterých přicházejí, čímž se přispívá k překonání strachu a nedůvěřivosti a posílení pout, která by migrace mohly zlomit. „Přijímat, chránit, podporovat a integrovat“, čtyři slovesa, kterými papež František shrnuje základní směr činnosti ve prospěch migrantů; to jsou slovesa synody.

Uvést je do praxe vyžaduje od církve činnost na všech rovinách a zapojení všech členů křesťanských komunit. Migranti, dobře doprovázeni, budou za sebe moci nabídnout duchovní, pastorační a misijní podněty komunitám, které je přijímají. Obzvláště důležitá je aktivita na poli kultury a politiky, kde je zapotřebí i na příslušných odpovědných místech bojovat proti šíření xenofobie, rasismu a odmítání migrantů. Katolická církev se také aktivně zapojuje v boji proti obchodu s lidmi, jak lze jasně vidět například v činnosti mnohých řeholnic. V tzv. *Santa Marta Group* spolupracují zodpovědní za řeholníky s pořádkovými silami. Úloha této skupiny je velice významná a je dobrou praxí, podle které je třeba se inspirovat. Nelze opomenout snahy o zajištění práva zůstat ve vlastní zemi lidem, kteří nechtějí migrovat, ale jsou k tomu nuceni. Dále jsou to snahy o podporu křesťanských komunit, které se v důsledku migrace vyprazdňují.

Žena v synodální církvi

148. Církev, zaměřená na synodální styl, se nebude moci obejít bez reflexe nad situací a úlohou ženy v církvi, a tedy i ve společnosti. Mladí - muži i ženy - to naléhavě požadují. Dosavadní úvahy na toto téma je třeba uvést do praxe odvážnou kulturní konverzí a změnou každodenní pastorační praxe. Zvláště důležitá je v této souvislosti přítomnost žen v církevních orgánech na všech rovinách, také v zodpovědných funkcích, účast žen na církevních rozhodovacích procesech, přičemž je třeba respektovat vysvěcené služebníky. Jde o povinnost spravedlnosti, která se inspirovat Ježíšovým přístupem k mužům a ženám jeho doby a důležitostí některých biblických ženských postav v historii spásy a v životě církve.

Sexualita: jasně, svobodně a autentické slovo

149. V současném kulturním prostředí církev obtížně předává krásu křesťanské vize těla a sexuality tak, jak vychází z Písma svatého, z tradice a z učení posledních papežů. Ukazuje se proto jako naléhavé hledání vhodných modalit, které se konkrétně převádějí do vypracování nových formačních procesů. Mladým lidem je třeba nabídnout sexuální antropologii, která je schopna ukázat správný význam čistoty, a s pedagogickou moudrostí ukázat její autentický smysl pro osobní růst v každém životním stavu. Je třeba se zaměřit na empatické naslouchání, doprovázení a rozlišování v duchu nejnovějšího magisteria. Je proto zapotřebí se věnovat formaci pastoračních asistentů, aby byli věrohodní, počínaje vlastní sexuální a citovou zralostí.

150. Je třeba prohloubit různé otázky na téma těla, citů a sexuality. Je třeba je propracovat z antropologického, teologického a pastoračního hlediska a věnovat se jim na patřičných rovinách, od lokálních po univerzální. Mezi nejdůležitější otázky patří především soulad mezi mužskou a ženskou identitou a otázka sexuálních sklonů. Synoda znovu upozorňuje, že Bůh miluje každého člověka a stejně tak ho miluje i církev, která se stále znovu staví proti jakékoli sexuální diskriminaci či násilí. Stejně tak znovu stvrzuje určující antropologický význam odlišnosti a vzájemnosti muže a ženy. Za restriktivní považuje definici identity osoby pouze na základě „sexuální orientace“ (srov. Kongregace pro nauku víry, *Lettera ai Vescovi della Chiesa Cattolica sulla cura pastorale delle persone omosessuali*, 1. října 1986, č. 16).

V mnoha křesťanských komunitách již existuje zpracovaný materiál pro duchovní doprovázení homosexuálních osob - Synoda toto doprovázení doporučuje. Tento proces pomáhá těmto lidem v pohledu na jejich život, aby ve svobodě a zodpovědnosti přijali křestní povolání; pomáhá poznat touhu patřit do společenství a přispívat k jeho životu; pomáhá najít nejlepší způsob, jak tuto touhu realizovat. Tímto způsobem je každému mladému člověku bez výjimky poskytnuta pomoc stále více začleňovat sexuální dimenzi do vlastní osobnosti, aby rostl v kvalitě vztahů a směřoval k sebedarování.

Ekonomie, politika, práce, společný domov

151. Církev se snaží v sociálním, ekonomickém a politickém životě prosazovat ducha spravedlnosti, solidarity a míru, což je i naléhavý požadavek mladých lidí. K tomu je potřebná odvaha stát se pro světové lídry hlasem toho, kdo hlas nemá, poukazovat na korupci, války, obchod se zbraněmi, obchod s drogami a zneužívání přirozených zdrojů a vyzývat ke konverzi ty, kdo za to nesou zodpovědnost. V celkové perspektivě nelze oddělit tyto snahy od snahy o inkluzi nejslabších, o hledání cest, které jim umožní nejen nacházet odpověď na vlastní potřeby, ale také hledat možnost, jak osobně přispět k budování společnosti.

152. Synoda je si vědoma, že „práce je základní dimenzí života člověka na zemi“ (srov. sv. Jan Pavel II. *Laborem exercens*, č. 4) a její nedostatek je pro mnoho mladých ponižující. Synoda proto doporučuje místním církvím, aby pomáhaly doprovázet mladé lidi v začlenění do světa práce i podporou podnikatelských iniciativ mládeže. V mnoha lokálních církvích již tyto zkušenosti existují, je třeba je podpořit a rozvíjet.

153. Prosazování spravedlnosti se dotýká také spravování církevního majetku. Mladí lidé se cítí být doma v církvi, kde jsou ekonomie a finance vedeny transparentně a věrohodně. Jsou nezbytná odvážná rozhodnutí v perspektivě udržitelnosti, jak zdůraznila encyklika *Laudato si'*, neboť nedostatečná ochrana životního prostředí zapříčiňuje novou chudobu, jejímiž prvními oběťmi jsou mladí lidé. Systémy lze měnit i tím, že ukážeme jinou možnost, jak žít ekonomickou a finanční dimenzí. Mladí lidé vybízejí církev, aby byla v dnešní době prorocká slovy, ale především rozhodnutími, která dokáží, že ekonomie vstřícná k člověku i životnímu prostředí je realizovatelná. Spolu s nimi toho můžeme dosáhnout.

154. V oblasti ekologie je důležité, aby církev předkládala orientační instrukce, jak konkrétně uvádět do praxe encykliku *Laudato si'*. V mnohých příspěvcích synody bylo zdůrazněno, že je důležité nabídnout mládeži formaci pro společensko-politickou angažovanost a podněty, které přináší sociální nauka církev. Mladé lidi zapojené do politiky je třeba podporovat a povzbuzovat je, aby se zasadili o reálnou změnu nespravedlivých sociálních struktur.

155. Kulturní a náboženský pluralismus je ve společenském životě mládeže stále intenzivnějším jevem. Mladí křesťané přinášejí krásné svědectví evangelia, když žijí svou víru způsobem, který přeměňuje jejich život s každodenními úkony. Jsou povoláni k tomu, aby se otevřeli dalším mladým z jiných náboženských a duchovních tradic, aby s nimi udržovali opravdové vztahy, které posilují vzájemné poznání a boří předsudky a stereotypy. Jsou tak průkopníky nové formy mezináboženského a mezikulturního dialogu, který přispívá k osvobození naší společnosti od marginalizace, extremismu, fundamentalismu a také od manipulace náboženství pro sektářské nebo populistické účely. Mladí lidé, svědkové evangelia, se se svými vrstevníky stávají propagátory takové občanské společnosti, která začleňuje vše, co je odlišné, a propagátory aktivity v náboženské oblasti, která je sociálně zodpovědná a buduje ve společnosti pouta a mír.

Nedávno - právě z podnětu mladých lidí - bylo zahájeno několik iniciativ, které otvírají možnost zakusit spolužití mezi příslušníky různých náboženství a kultur, aby všichni v atmosféře společenství a v úctě k náboženskému přesvědčení každého byli aktéry společného budování společnosti.

Mladí lidé pro ekumenický dialog

156. Na cestě smíření mezi všemi křesťany vidí synoda touhu mnoha mladých lidí dát vzrůst jednotě mezi rozdělenými křesťanskými komunitami. Mladí jsou v této oblasti aktivní a mnohdy tak prohlubují kořeny své víry a jsou skutečně otevřeni tomu, co jim mohou darovat druzí. Tuší, že Kristus nás již sjednocuje, byť přetrvávají různé odlišnosti. Jak řekl papež František u příležitosti návštěvy patriarchy Bartoloměje v roce 2014, jsou to mladí, „kteří nás dnes pobízejí, abychom šli dopředu k plnému společenství. Ne proto, že by ignorovali význam odlišnosti, které nás ještě dělí, ale protože vidí dál, jsou schopni zachytit to, co je podstatné, co nás již sjednocuje“ (papež František *Příspěvek u příležitosti bohoslužby, patriarchální kostel sv. Jiří, Istanbul 30. listopadu 2014*).

IV. KAPITOLA UCELENÁ FORMACE

Konkrétnost, komplexnost a celistvost

157. Současná doba se vyznačuje nárůstem komplexnosti sociálních jevů a individuálních zkušeností. Veškeré změny se v konkrétním životě navzájem ovlivňují a nelze jim čelit odděleně. V běžném životě je vše propojeno: rodinný život a profesní uplatnění, používání nových technologií a způsob, jak zažít společenství, ochrana nenarozeného života a migrantů. Praxe požaduje antropologický pohled na člověka v jeho celistvosti, poznávání, které nerozděluje, ale nachází průnik, vychází ze zkušenosti, kterou vnímá ve světle Božího slova, nechá se více inspirovat příkladným svědectvím než abstraktními modely. To vyžaduje nový přístup k formaci, který se zaměřuje na propojení perspektiv, uschopňuje pochopit společného jmenovatele problémů a dokáže uvést do souladu různé osobní dimenze. Tento přístup je v hlubokém souladu s křesťanskou vizí, která ve vtěleném Synu kontemplanuje nerozlučný průnik všeho božského a lidského, země a nebe.

Výchova, škola a univerzita

158. V synodních zasedáních byla zdůrazňována rozhodující a nezastupitelná úloha profesní formace, škol a univerzit, i proto, že jsou to místa, kde většina mladých tráví velkou část svého času. V některých částech světa je základní vzdělání první a nejdůležitější otázkou, se kterou se mladí na církve obracují. Pro křesťanské společenství je tedy důležité, aby na těchto místech byla významně zastoupena kvalifikovanými vyučujícími, přítomností kaplanů a adekvátními kulturními aktivitami.

Zvláště je třeba se zamyslet nad výchovnými katolickými institucemi, které vyjadřují naléhání církve na celistvou formaci mladých lidí. Jde o vzácný prostor, kde se setkává evangelium s kulturou daného lidu a kde se rozvíjí věda. Tyto instituce jsou určeny k tomu, aby poskytovaly formaci, která povede k dialogu víry s otázkami současného světa, s různými antropologickými pohledy, s úlohou vědy a techniky, se změnami sociálních zvyklostí a s úsilím o spravedlnost.

Zvláštní pozornost je v těchto prostorách třeba věnovat kreativitě mládeže v oblasti vědy a umění, poezie a literatury, hudby a sportu, digitálních technologií, médií atd. Mladí tak budou moci objevit své talenty a dát je následně k dispozici ve společnosti pro dobro všech.

Kvalifikace nových vychovatelů

159. Nedávno publikovaná apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* o církevních univerzitách a fakultách navrhla několik základních kritérií pro formační projekt, který by odpovídal požadavkům dnešní doby: duchovní, intelektuální a existenciální kontemplace kerygmatu, celoplošný dialog, mezioborovost praktikovaná s moudrostí a tvořivostí a naléhavá potřeba „vytvořit síť“ (srov. *Veritatis gaudium*, č. 4, d). Tyto principy mohou inspirovat všechna výchovná a formační prostředí; přijetí principů povede především k formaci nových vychovatelů v otevřenosti moudrosti schopné vycházet ze zkušenosti a pravdy. Na světové rovině hrají zásadní roli papežské univerzity, na kontinentální a národní rovině katolické univerzity a studijní centra. Periodická kontrola, náležitá kvalita a stálá obnova těchto institucí, je velkou strategickou investicí pro dobro mládeže a celé církve.

Formovat misijní učedníky

160. Synoda s naléhavostí ukázala rostoucí touhu dát prostor aktivitě mladých lidí. Je zjevné, že apoštolát mládeže nelze improvizovat, ale musí být výsledkem řádného a vhodného formačního procesu. Jak tento proces doprovázet? Jak nabídnou mladým lidem nejlepší nástroje, aby byli skutečnými svědky evangelia? Tato otázka souvisí také s touhou mnoha mladých lidí poznat lépe svou víru: poznat její biblické kořeny, pochopit historický vývoj nauky o dogmatech a jejich význam a bohatství liturgie. To mladým umožní přemýšlet nad současnými problémy, ve kterých se víra musí osvědčit, aby dokázali popsat důvod své naděje (srov. 1 Pt 3,15).

Synoda proto doporučuje zúročit misijní zkušenosti mládeže, a sice založením formačních center evangelizace pro mládež a pro mladé páry. Zde budou moci prožít komplexní zkušenost, která končí vysláním na misie. Na různých místech již iniciativy tohoto druhu existují. Žádáme všechny biskupské konference, aby zkoumaly možnost realizace takovýchto center ve svém prostředí.

Čas na doprovázení k rozlišování povolání

161. V synodní aule opakovaně zazněla zoufalá výzva, abychom velkodušně investovali do mladých lidí: formací, větším množstvím času i ekonomickými prostředky. Na základě různých příspěvků a přání ze synodní diskuse a po vyslechnutí osvědčených kvalifikovaných zkušenosti, synoda s přesvědčením navrhuje všem místním církvím, řeholním kongregacím, hnutím, sdružením a dalším církevním subjektům, aby nabídly mladým lidem doprovázení se zaměřením na rozlišování. Tuto zkušenost – jejíž trvání je třeba domluvit dle prostředí a možností – lze charakterizovat jako *čas určený ke zrání dospělého křesťanského života*. Měl by zahrnovat delší vytržení z běžného prostředí a běžných vztahů a být vystavěn na třech nejnужnějších principech: podstatný má být bratrský život sdílený s dospělými vychovateli, střídavý a respektující životní prostředí; nabídka společné významné apoštolské iniciativy, kterou prožijí společně; nabídka spirituality zakořeněné v modlitbě a svátostném životě. To jsou všechny nezbytné prvky, aby církev mohla nabídnout mladým lidem, kteří to chtějí, hlubokou zkušenost rozlišování povolání.

162. Je třeba připomenout důležitost doprovázení snoubenců v přípravě na manželství. Existuje mnoho různých legitimních způsobů, jak přípravu zorganizovat. Jak říká *Amoris laetitia* v č. 207 „Není třeba je vyučít v celém katechismu, ani je zahltit přílišným množstvím témat. (...) Je to jistý druh „iniciace“ do svátosti manželství, která jim představí nezbytné prvky k tomu, aby ji mohli přijmout s nejlepší vnitřní připraveností a začít s určitou pevností rodinný život.“ Je důležité pokračovat doprovázením mladých rodin, především v prvních letech manželství, a pomáhat jim, aby se staly aktivní součástí křesťanské komunity.

Formace seminaristů a zasvěcených osob

163. Důležitou úlohou církve zůstává ucelená formace seminaristů a kandidátů zasvěceného života. Důležitá je také solidní kulturní a teologická formace zasvěcených. Co se týče seminářů, první úlohou je evidentně přijetí a uvedení do praxe nového dokumentu *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*. Během synody vystoupily do popředí skutečnosti, které je třeba zmínit.

Na prvním místě je to volba vychovatelů: nestačí, aby byli vybaveni z kulturního hlediska, je třeba, aby byli schopni bratrských vztahů, empatického naslouchání a aby měli hlubokou vnitřní svobodu. Pro dobré doprovázení bude dále nezbytná řádná a kompetentní práce ve formačních skupinách, jejíž součástí budou i ženy. Založení takového formačního týmu, kde navzájem spolupracují různá povolání, je malou a cennou formou synodality, která má vliv na mentalitu mládeže v počáteční formaci. Na třetím místě se má formace zaměřit na to, aby budoucí pastýři a zasvěcené osoby byli schopni vykonávat svou úlohu vedení s autoritou, nikoli však autoritářsky. Je třeba vést mladé kandidáty ke kněžství a zasvěcenému životu k tomu, aby se darovali ve společenství. Zvláštní pozornost je třeba věnovat některým formačním aspektům, jakými jsou: přemožení sklonu ke klerikalismu, schopnost týmové práce, vnímavost k chudým, transparentnost života a ochota nechat se doprovázet. Na čtvrtém místě je rozhodující odpovědně zhodnotit povolání od počátku, protože mladí, kteří se hlásí do semináře nebo formačních škol, jsou mnohokrát přijati bez náležitého a hlubokého poznání vlastního života. Tato otázka je delikátní obzvláště v případě tzv. „toulavých seminaristů“: citová a vztahová nerovnováha, nedostatek církevního ukotvení jsou nebezpečné. Zanedbávání církevních předpisů je v tomto kontextu nezodpovědným chováním, které může mít vážné následky pro celé křesťanské společenství. Pátý bod se týká počtu členů formačních společenství: příliš velký počet přináší riziko odosobnění procesu a nedostatečného poznání mladých na cestě. Příliš malý počet by zase mohl být tísnivý a vést k vytváření závislosti; v takových případech je nejlepší založit interdiecézní seminář nebo formační domy pro více řeholních provincií, s precizními formačními projekty a definovanou zodpovědností.

164. Synoda přináší pro usnadnění obnovy tři návrhy:

První návrh je společná formace laiků, zasvěcených a kněží. Pro mládež ve formaci je důležité udržovat stálý kontakt s každodenním životem rodin a společenství, zvláštní pozornost pak je třeba věnovat přítomnosti křesťanských žen a párů, aby formace byla ukotvena v konkrétním životě a charakterizována schopností navazovat vztahy a reagovat na společenský kontext.

Druhý návrh je, začlenit do plánu přípravy ke kněžství a zasvěcený život specifickou průpravu, týkající se pastore mládeže. Probíhala by prostřednictvím formačních kurzů zaměřených na zkušenosti s apoštolátem a evangelizací.

Třetí návrh požaduje, aby byla v rámci autentického rozlišování podle vize a ducha *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, zvažena možnost prověřování formace na konkrétních zkušenostech a ve společenství. To platí především pro poslední etapu procesu, která předpokládá postupné převzetí pastýřských úkolů. Možnosti a způsoby tohoto prověřování budou moci vypracovat biskupské konference v každé zemi podle svého *Ratio nationalis*.

ZÁVĚR

Povolání ke svatosti

165. Veškerá odlišná povolání se sbíhají v jednom universálním povolání ke svatosti, které nemůže být v podstatě jiné než odpověď na pozvání k radosti z lásky, která zaznívá v srdci každého mladého člověka. Prakticky pouze na základě jediného povolání ke svatosti se mohou utvářet různé podoby života s vědomím, že Bůh „nás chce svaté a nečeká, že se spokojíme s průměrným, zředěným a chabým životem“ (Papež František, *Gaudete et exsultate*, č. 1). Svatost nachází svůj nevyčerpatelný zdroj v Otcí, který nám skrze svého Ducha posílá Ježíše, který je „svatý Boží“ (Mk 1,24). Přišel mezi nás, abychom se stali svatými skrze přátelství s ním, které přináší do našeho života radost a pokoj. Základní podmínkou každé obnovy v církevní pastoraci je navázat živý vztah se šťastným Ježíšovým životem.

Probudit svět svatostí

166. Musíme být svatými, abychom vyzvali mladé lidi ke svatosti. Mladí lidé volali silným hlasem po autentické, transparentní, radostné církvi plné světla; pouze církev světců může odpovídat na tyto požadavky! Mnozí z nich ji opustili, protože nenašli svatost, ale tuctovost, namyšlenost, rozdělení a korupci. Svět je bohužel více pobouřen zneužitím ze strany některých církevních osob než motivován svatostí jejích členů. Proto musí církev jako celek dojít k rozhodné, bezprostřední a radikální změně perspektivy! Mladí potřebují svaté, kteří budou formovat další svaté a ukazovat, že svatost je „nejkrásnější tvář církve“ (papež František, *Gaudete et exsultate*, č. 9). Existuje jazyk, kterému všichni lidé všech dob, na každém místě a v každé kultuře mohou porozumět, protože je bezprostřední a plný světla: je to jazyk svatosti.

Vedení svatostí mládeže

167. Od začátku synodního procesu bylo jasné, že mladí jsou součástí církve. Je tím i jejich svatost, která v těchto posledních desetiletích přinesla rozkvět ve všech koutech světa. Během synody bylo dojemné a obnovující moci kontemplotovat odvahu mnoha mladých lidí, kteří se zřekli svého života, aby zůstali věrni evangeliu, naslouchat svědectvím mladých lidí přítomných na synodě, kteří se uprostřed pronásledování rozhodli sdílet utrpení Pána Ježíše. Skrze svatost mladých může církev obnovit svůj duchovní zápal a svou apoštolskou horlivost. Balzám svatosti pocházející z dobrého života mladých lidí může léčit mnohá zranění církve a světa a dovést nás k plnosti lásky, ke které jsme byli vždy povoláni: svatí mladí nás vybízejí, abychom se vrátili k naší první lásce (srov. Ap 2,4).